

Allah Yolunda Fedakârlığın Sembolü

KURBAN

içindekiler

EDİTÖR'DEN	3
KURBAN BAYRAMI KAHRAMANLIK, FEDAKÂRLIK ve TESLİMİYETİN SEMBOLÜDÜR	4
KURBANIN TARİFİ	7
KUR'ÂN-I KERİM KURBAN İÇİN NE DİYOR?	8
İSMÂİL'İNİ KURBAN ET	10
KURBAN KESMENİN HİKMETLERİ	12
KURBAN BAYRAMINDA DIŞA VURAN NİYETLER	14
KURBAN NASIL KESİLİR?	16
TÜRBELERDE TÖRENLERDE KURBAN KESİLEBİLİR Mİ?	18
VEKALETLE KURBAN ALMAK VE KESMEK NASIL OLUR?	19
KURBAN ETİ VE DERİSİ NASIL DEĞERLENDİRİLMELİ?	20
KURBAN KESMEDE ASIL AMAÇ	23
NEZİR (ADAĞ) KURBANI	24
NİÇİN KURBAN KESMEK ZORUNDAYIZ?	26
KURBAN GÜNLÜĞÜ	28
KURBAN İBADETİNİN DİNİMİZDEKİ YERİ	30
ŞAFİİLERE GÖRE KURBAN İBADETI	30
SUDBA (KADER) / BİR KURBAN HİKÂYESİ	32
KURBAN HAKKINDA MERAK ETTİKLERİNİZ	36
AKİKA KURBANI	38
İBRAHİM (şîir)	40
NEFSİNİ KURBAN KIL!	43
KURBAN EN İYİ ŞEKİLDE DEĞERLENDİRMEK	45
HAC VE UMREDE KESİLEN KURBANLAR	46
ÖLMÜŞ KİMSELERE KURBAN KESİLİR Mİ?	49
FAKİRLER KURBAN KESEBİLİR Mİ?	50
PEYGAMBERİMİZ (s.a.s) KURBAN İLE İLGİLİ NE DİYOR?	52
KURBAN EDİLECEK HAYVANIN ÖZELLİKLERİ	54
HAYVANIN KURBAN OLMASINA ENGEL OLAN VE OLMAYAN KUSURLAR	57
KURBAN YERİNE SADAKA VERMEK OLUR MU?	58
KURBAN KESMEMEK İÇİN BAHANE ARAMAYIN!	60
KURBAN KESMEK KADINLARA VACİP Mİ?	60
KURBAN VE ÇOCUK	63
KURBAN BÜTÜN DİNLERDE OLAN BİR İBADETTİR	64

Saygıdeğer Okuyucularımız!

Kurban, Allah yolunda fedakarlığın sembolüdür. Zengin ve fakir için bir şükür vesilesi olan kurban aynı zamanda, toplumda kardeşlik, yardımlaşma, fedakârlık ve dayanışma ruhunu geliştirir.

Bu çalışmada sizler için özellikle şu konulara yer verdik: Kurbanın ifade ettiği anlam nedir? Kimler kurban kesmekle yükümlüdür? Ailede kadınların kurban kesmesi gerekir mi? Kurban kesmek yerine sadaka verilebilir mi? Hangi hayvanlardan kurban olur? Kurban ibadetinin günümüz insanına verdiği ne gibi mesajlar vardır? Hz. İbrahim'in oğlunu kurban etmek istemesini anlatan olayı nasıl anlamalıyız? Ölmüş kimselere kurban kesilir mi? Şafii mezhebinde kurban kesmenin hükmü nedir? Kurbanın eti ve derisi gibi parçaları nasıl değerlendirilmeli? Talebe yurtlarına kurban verilir mi?

Çalışmamızda, Kurban Bayramı'nın insanlar ve toplum için ifade ettiği derin manayı anlayamayanların, hayvan sevgisi arkasına gizlenerek sosyal bir olay ile ilgileniyor gibi gözükmelerinin ardında neyin yattığına da değinilmektedir.

Allah'a yaklaşma mevsimi diyebileceğimiz Kurban günlerinde, yıl boyunca ağızına et koyamamış olan yoksulların da olabileceğini düşünmek, böyle fakirleri aramak, bulmaya çalışmak, iyilik adına en küçük bir hususu çok büyük görmek, inanan insanların bugünlerde en fazla yapması gereken ödevlerdendir.

İdrak edeceğimiz kurbanın, Allah'a yakınlaşmaya vesile olması niyaziyla...

YAYIN YÖNETMENİ
Dr. Faruk VURAL

YAYIN EDİTÖRÜ
Ali BUDAK

GÖRSEL YÖNETMEN
Engin ÇİFTÇİ

GRAFİK TASARIM
İhsan DEMİRHAN

TASHİH
Ahmet ÖZDEMİR

FOTOĞRAFLAR
CİHAN

YAYIN VE İLETİŞİM ADRESİ
Emniyet Mah. Huzur Sk. No: 5 P.K. 72
Üsküdar- İSTANBUL
Tel: 0-216 318 10 00 Faks: 0-216 422 41 40

BASILDIĞI YER
Çağlayan A.Ş.
Sarıç Yolu No: 7 35410
Gaziemir - İZMİR
Tel: 0232 252 20 97/98

BASIM TARİHİ
Kasım 2005

İNTERNET ADRESİ
www.rehber yayinlari.com
alibudak@rehber yayinlari.com

BU ÇALIŞMA REHBER YAYINLARININ
KÜLTÜR HİZMETİDİR

Kurban Bayramı

Kahramanlık, Fedakârlık ve Teslimiyetin Sembolüdür

Kurban Bayramı, Hz. İbrahim ve İsmail'den günümüze kadar, hep bir kahramanlık, bir fedakarlık, bir hasbîlik ve bir teslimiyet sembolü olagelmıştır. Kurban Bayramı, tıpkı orduların savaşa gidişi gibi gürül gürül tekbirlerle gelir ve bir velvele olur, her yanda yankılanır. Onda hem bir mûsiki ve şiir hem de muharebelerin bin tarraka ile gürleyen hakkı ilan sesleri iç içedir.

Kurban Bayramı'nda evler-sokaklar, mabetler, dağlar, taşlar tekbirlerle lertzeye gelir inler. Minarelerden yükselen temcidler en bayılıcı nağmelerle, dalga dalga tâ evlerimizin içine kadar gelip yayılırken, köy-kent, şehir-kasaba, ova-oba, koyun-kuzu meleyişleriyle sarsılır. O kutlu zaman diliminde hemen herkes, herşey ve her yer âdeta dile gelir ve konuşur. Arafat bir mahşer gibi kaynar ve köpürür, bir hesap meydanı gibi endişe ve ümit soluklar.. Müzdelife, Mîna yoldakilerin telaş ve tedarikiyle uğuldar.. Kâbe, sinesi hasretle yanan gufrana susamışların nabzı gibi atar.. ve bütün bu sesler, soluklar Hak karşısında divan durmuş inleyen en mükerrerem kulların çığlıkları gibi gider verâların kapılarına dayanır. Sanki ebediyet gamzeden bu seslerle, hislerimizin sınırsızlığını, hülyalarımızın sonsuzluğunu edâ ediyormuşuz gibi, duygularımızın bütün hazineleri açılır.. ve bütün mahrem hislerimiz bağı kopmuş tesbih taneleri gibi dört bir yana saçılır. Her yanda köpürüp köpürüp Hak katına yükselen bu sihirli sesleri duyup ve gönüllerimizde cennetler gibi esen şevk ü tarâbı yaşadıkça, aşktan, şevkten ve bayramın büyüünden süzölmüş diriltici bir iksiri içiyor gibi oluruz. İmana mazhariyetin, Hakk'a kulluğun, kullukta şuûrun gönüllerimizi yükseltmiş bulunduğu zirvelerden yürüdüğümüz yolu seyrederek, kader kitabımızı okur "İşte kitap bu!" der ve talihimize tebessümler yağdırırız. Bu mazhariyet ve mevhibelerin tadı, lezzeti ruhlarımızı o kadar yumuşakça sarar ki, gözlerimiz şükranla açılır-kapanır, duygularımız baharlar gibi yeşerir.. derken ruhlarımıza gelip vâsıl olan ilham ve ruhlarımızdan ötelere yükselen inâyet kanatlı duâlar, münâcâtlar, sızlanışlar, âdetâ tabiatlarımızı aşan semâvî bir mana, bir hâl ve bir tesire ulaşır. Öyle ki, her yeni saat,

her yeni dakika, her yeni iş, her yeni imkan daha derince yaşanmaya, daha şuurluca değerlendirmeye layık birer kıymet alır; alır da, rûhânî zevklerle coşmuş vicdanlar “lûtfunu artır Allahım!” der daha da mest olmak isterler.

Bayram günleri, din ve meşrû âdetlerin ferah-fezâ ikliminde ibadetlerle hazza ve rûhânî hazlarla ibadet neşvesine büründükçe, yepyeni bir varlığa erdiğimizi, ebedileştüğimizi, sinelerimizin kevn ü mekanlar kadar genişlediğini ve şuurlarımızın ilâhî vâridatla aydınlandığını daha açık-seçik duyar.. ve maddiyatımızın bütün bütün çözüldüğünü, tamamen manevîleştiğimizi sanırız.. sanırız da, hep imanın gönülleri-mize saldığı ezeli vaadlere doğru akarız.

Bayram günlerinde yaşadığımız dolu dolu duygularla çok defa kendimizi havada uçuyor veya neşeli, ahenkli ve pürüzsüz bir yolla ruh iklimine doğru kayıyor gibi oluruz. Bazen gökyüzünde hiç kanat çırpmadan sağa-sola süzülen kuşlar gibi, bazen ağaçların başlarında ince ince salınan dallar gibi, bazen de rüzgârların dokunmasıyla yatıp kalkan, yatıp kalktıkça da, çevreye kokular salan çiçekler gibi incilir, zarifleşir ve şiirleşiriz.

Bazen bütün bütün rikkate gömülür ve duyduğumuz her tekbir, her tehليل, her uhrevî ses ve sözle kendimizi öyle bir ağlamaya salarız ki, tepeden turnağa sırlıklam oluruz. Bazen pürneşe kesilir ve kendimizi havâî fişeklere binmiş ışık ışık gökyüzünde dolaşiyor sanırız.. bazen de sihirli bir seccâde üzerinde yıldızlar arası seyahat ediyor gibi oluruz. Bazen koyun-kuzu meleyişiyle rikkate gelir, duygulanır ve bir kısım tuhaf hislerin tesiriyle içten içe mumlar gibi eririz.. bazen de bunları o kadar tabii, yerli yerinde ve baş döndürücü bir ahenk içinde görürüz ki, “Böylesinden daha mükemme-

li olamaz!” der kaderin sırlı nakışları karşısında büyüleniriz.

Bazen minarelerden yükselen temcidler, ezanlar, câmilerden taşıp dört bir yanda yankılanan tekbirler, Kur’ân’lar ve bunların vicdanlarda meydana getirdiğı aks-i sadâlar öyle şiirleşir, öyle insanların içine akar ve onları büyüler ki; zannediyorum gönül dünyamızda hiçbir zevk ne bu derinliğe ulaşabilir ne de bu müessiriyyete. Hele bu ses ve bu sözlere bir fon müziğı gibi seher yeli de karışıp esince, heyecanlarımız tarif edilmez bir noktaya ulaşır, hislerimiz de bir tûfan halini alır.

Husûsiyle hac esnasında hemen her yerin umûmî lisanı ve umûmî şivesi olan “tekbir”ler ve “telbiye”lerle en gizli düşüncelerimizi, en muhterem kanaatlerimizi en yüksek bir âvâz ile ilân ederek ve en mahrem hislerimizi en yakıcı nağmelerle dile getirerek âdeta bir mahşer provası yaparız. Bu çok mûnis ve o kadar da ürperten tablolar karşısında, bu alabildiğine derin ve o kadar da fitrî sözlerle hep ayrı ayrı yerlerde dolaşır, ayrı ayrı vazifeler yaparız ama, her zaman arkamız cehennemlere dönük, gözlerimiz cennetlerin tüllenen şafaklarıyla mest, kalplerimiz de ilâhî rıdvân avında olarak...

İşte bu duygularla bütün bütün hudutlarımızı aşarak, bitevî hodgâmlıklarımızdan sıyrılarak, tahtlarımızı kalb ve ruhun ufkuna kurar, dünyaya bakan yönleriyle beden ve cismâniyetin küllerini sağa-sola savurur ve vicdanın bir köşesinde muhâfaza ettiğimiz cennetten getirilmiş kıvılcımları bir kere daha tutuşturur.. ve o alev, o harâret, o ışık altında bu yeni varlığımızı yürekten selamlar, bahtımıza tebessümler yağdırırız.

Kurban; toplumda kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutar, sosyal adaletin gerçekleşmesine katkıda bulunur. Özellikle et satın alma ihtimali hiç bulunmayan veya çok sınırlı bulunan yoksulların bulunduğu ortamlarda onun bu rolünü daha belirgin biçimde görmek mümkündür.

KURBANIN TARİFİ

Kurban; sözlükte “yaklaşmak, Allah’a yakınlık sağlamaya vesile olan şey” anlamına gelir. İslâmî terminolojide “ibadet niyetiyle belirli şartları taşıyan hayvanı usulünce kesmek” demektir. Kurban bayramı günlerinde (ilk üç günde) böyle Allah rızası için kesilen kurbanı “udhiyye” denir.

Kurban Kesmekle Mükellef/Yükümlü Olanlar

Bir kimsenin kurban bayramında kurban kesmekle yükümlü olabilmesi için dört şart aranır:

1. Müslüman olmak
2. Akıllı ve bülüğe ermiş olmak
3. Yolcu (seferî) olmamak
4. Belirli bir malî güce sahip olmak

Hanefî mezhebine göre, kurban kesmeyi vacip kılan zenginliğin ölçüsü zekâta ve fitir sadakasında aranan zenginlik ölçüsüyle aynıdır. Bu da borçları ve aslî ihtiyaçları dışında 20 miskal (85 gram) altın veya 200 dirhem gümüşdür. Bu durumdaki kadın ve yetişkin çocuklar bizzat mükellef olmakla birlikte kocası veya babası bunlar adına -hibe yoluyla- kurban keserse o da yeterli olur. Diğer mezhepler kurban kesmeyi sünnet saydıklarından, kurban mükellefiyeti için ayrıca bir zenginlik ölçüsü tesbit etmemişlerdir.

KURBAN VE HİZMET

Kurban bayramında talebeye himmet elini uzatmak için maddî-manevî gayretten geri kalmayan müminler, o anda Arafat'ta ve Müzdelife'de olan kimselerin sevabına denk, belki de daha çok sevab kazanmış olabilirler. Zira hactakilerin himmeti şahsî, burada bulunanlarınki ise sosyal; orada şahsî feyizlerin artırılması, burada ise bir milletin yeniden diriltilmesi sözkonusudur.

“Hali-vakti yerinde olup da kurban kesmeyen bizim namazgâhımıza yaklaşmasın.”

(Hadisi Şerif)

KUR'ÂN-I KERİM

KURBAN İÇİN NE DİYOR?

Y

üce kitabımızda Kurban ibadeti ile ilgili olarak meşhur olan ayet Kevser Sûresinin ikinci ayetidir. Oysa bu ibadeti açık olarak anlatan başka ayetler de bulunmaktadır. Öncelikle Kevser Sûresi'ndeki ayetle başlayalım:

- Sen de Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes (Kevser sûresi, 2. ayet)
- Ey iman edenler! Ne Allah'ın şeairine, ne şehir-i harama, ne Kâbe'ye hediye olarak gönderilen kurbanlık hayvanlara, hele hele gerdanlık takılı kurbanlıklara, ne de Rabbinin lütfunu, ihsan edeceği kazancı ve O'nun rızasını arzularak Beyt-i Haram'a yönelenlere sakın hürmetsizlik etme-

yin!... (Maide sûresi, 2. ayet)

- Onlara Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onların her ikisi birer kurban takdim etmişlerdi de birininki kabul edilmiş, öbürününki kabul edilmemişti. ... (Maide sûresi, 27. ayet)

- Allah Kâbe'yi, o hürmete layık mâbedi, insanların din ve dünya hayatları için bir nizam vesilesi kılmıştır; o hürmetli ay'ı da, Kâbeye gönderilen gerdanlıksız veya gerdanlıklılı kurbanlıkları da... Bütün bunlar, Allah'ın göklerde olanı da, yerde olanı da bildiğini ve gerçekten Allah'ın her şeyi bildiğini sizin de bilip anlamanız içindir. (Maide sûresi, 97. ayet)

● Zira Biz vaktiyle İbrâhim'e Beytullahın yerini belirlediğimiz zaman: "Sakin Bana hiç bir şeyi ortak koşma ve Ben'im Mâbedimi tavaf ederken, kıyamda, rûkûda veya secdede olarak ibadet edenler için tertemiz tut!" Hem bütün insanları hacca dâvet et ki gerek yaya, gerek uzak yollardan gelen yorgun argın develer üzerinde sana gelsinler. Gelsinler de bunun kendilerine sağlayacağı çeşitli faydaları görsünler ve Allah'ın kendilerine rızık olarak verdiği kurbanlık hayvanları, belirli günlerde Allah'ın adını anarak kurban etsinler. Siz de onların etinden hem kendiniz yeyin, hem de yoksula ve fakire yedirin. (Hac suresi, 26.-28. ayetler)

● O kurbanlıklarda belirli bir süreye kadar sizin çeşitli menfaatleriniz vardır. Sonra varacakları yer, o en kıdemli mâbedde son bulur. Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk ki, Allah'ın kendilerine erzak olarak verdiği hayvanları keserken Allah'ın adı-

nı ansınlar. Şunu unutmayın ki hepimizin ilahı bir tek İlahtır. Öyleyse yalnız O'na teslim olun. Sen ey Resulüm: O alçak gönüllü, samimi ve ihlaslı olanları müjdele! (Hac suresi, 33. ve 34. ayetler)

● Biz kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin hakkınızda Allah'ın dininin şerâirinden kıldık. Onlarda sizin için hayır vardır. Onlar boğazlanmak üzere saf halinde dururken onları kestiğiniz zaman Allah'ın adını anın! Yanı üstü yere yıkılınca da onlardan hem siz yiyin, hem kanaat gösterip istemeyene, hem de isteyen fakire yedirin. İşte şükredesiniz diye böylece onları sizin emrinize verdik. Fakat onların ne etleri, ne de kanları Allah'a ulaşır. Lâkin O'na ulaşan tek şey, kalplerinizde beslediğiniz takvâdır, Allah saygısıdır. O bu hayvanları size âmâde kıldı ki, sizi doğru yola erdirdiği için O'nun yüceliğini ilan edesiniz. Öyleyse güzel davrananları müjdele! (Hac suresi, 36. ve 37. ayetler)

İsmail'ini KURBAN ET!

Osman ŞİMŞEK

İsmail'ini Kurban Et!..

“Gözünün nurunu Allah'a kurban et!..”

Bu emrin muhatabı, şefkatli bir peygamber ve merhametli bir baba olan Hazret-i İbrahim aleyhisselam'dı. Gördüğü bir rüyada, sene-lerce önce, oğlu olursa onu Hakk'a kurban edeceğine dair söz verdiği hatırlatılıyor ve bu vaadini yerine getirmesi isteniyordu.

“İbrâhîm” Nebî, isminin menşei olarak rivayet edilen “ebün rahîm” terkibinden de anlaşılacağı üzere, “çok merhametli, müşfik, yufka yürekli bir baba”ydı. Kalbi öylesine rakîk idi ki, Cenab-ı Hak onu vafederken, “İbrahim, gerçekten çok içli, duygulu, müsamahalı, yumuşak kalbli ve kendini Allah'a adanmış bir kimse idi.” buyuruyordu. Hep âh ü enîn eden, çok gözyaşı döken, merhameti engin, sevgisi ve şefkati sonsuz resûle, “İsmail'ini kurban et!..” deniliyordu.

Koca bir yüzyılı sıkıntılarla geçirmiş, tevhidin müezzinliğini yapıp şirk sütunlarını bir bir devirmiş; kendisinden sonra insanlara yol göstere-

cek hayırlı bir vâris, göz aydınlığı olacak salih bir çocuk istemiş; beklemiş, beklemiş.. artık yaşlanmış, saç sakalı ağarmış ve nihayet hayatının semeresini, insanlık ağacının “asıl meyve”sine dâyelik edecek mübarek tohumu bulmuş bir baba ile yeni açmış tomurcuk bir oğul...

Öyle bir oğul ki; babası onun gelişini yüz yıl beklemiş, o ise babasının hiç beklemediği bir anda gelmiş; gelmiş ve İbrahim'in can delikanlısı, hayatının neş'esı, aşk, umut ve zevk aşısı kutlu bir fidan oluvermiş.

“İbrahim! Bıçağı oğlunun boğazına daya ve onu kendi ellerinle kurban et!”

İşte, Allah'ın Halil'i bu mesajın şokuyla belki hayatında ilk defa korkmuş, ürpermiş.. Hangisini seçersin ey İbrahim?

Esareti mi, kurtuluşu mu? Hevesi mi, bilinci mi? Bağlılığı mı, mesajı mı? Babalığı mı, peygamberliği mi? Babalık şefkatini mi, nebîlik ciddiyetini mi? İsmaili mi, Rabbini mi?

Seç ey İbrahim!..

Biricik gönül meyveni, ciğer pâreni, ilgi, merak ve zevklerinin odağı yaşama bahaneneni, -dünya cihetiyle- seni hayata bağlayan ve bu diyarda tutan her şeyi. .. oğlunu, hayır, doğrusu İsmail'ini: Kurbanlık bir koyun gibi tut, yere yatır.. ve kes şah damarını..

Yürek yakan bir hal, göz yaşartan bir sahne.. Babada rüyayı anlatacak derman kalmamış. Ruhunun inleyişlerini terennüm edecek solukları dahi tükenmiş. “Ben seni kurban etmekle emrolundum” demenin hayali bile onu titretmekte. Durumu anlatmak için defalarca niyetlenir, “İsmail” der, durur; biraz bekler, tekrar cesaretlenir, bir kere daha yavrusuna hitap eder, yine gerisini getiremez. Ama sonunda kalbini Allah'a ismarlar, canını dişine takar ve hızla söyler:

“Evladım, rüyamda seni kurban etmek üzere olduğumu, boğazlamaya giriştiğimi gördüm, sen ne dersin bu işe!?”

İsmail durumu anlar. Babasının rikkatli yüzüne

sevgiyle bakar, yufka yüreğine canı yanar, teselli eder onu: "Babacığım! Hiç düşünüp çekinme, Hakk'ın buyruğunu yerine getirmekte tereddüte düşme. Teslim ol Rabbine, sana Allah tarafından ne emrediliyorsa onu yap. İnşaaallah, benim de sabırlı, dayanıklı biri olduğumu göreceksin!" der.

Canını Allah yolunda vermek üzere boynunu uzatabilen bir yiğit...

İtaattteki inceliği kavrayan ve Cânan uğruna kurban olmayı temsil eden tevhid delikanlısı.. İsmail.

Hakkı kabullenme noktasında öyle yumuşak ve öyle uslu duruyor ki, sanki 12 yaşında bir genç değil, "pek sabırlı bir kurban"

Kalbi rikkat ve şefkatle çarpan Halil, önce aşkın ruha kazandırdığı gücü kullanarak kendi içinde kendini öldürür, kendi can damarını keser. İçi kendi benliğinden boşalınca, gönlü bütünüyle Allah'la dolar. O artık sadece "Hû" ile soluklanan bir canlı haline gelir.

İşte her ikisi de Yaratan'ın emrine teslim.. İbrahim oğlunu şakağı üzere yere yatırır; çabuk ve rahat kessin de cancağızına çok acı çekirtmesin diye önce elindeki bıçağı biler, onu taşta çalar.. tamam, taş dahi iki parça..

Ama hayret, taşı parçalayan bıçak, pek narin bir boğaza işlemiyor..

Bu bıçak kesmiyor...

Ve bir koyun, bir de mesaj:

"Ey İbrahim! Sen rüyana sadık kalıp onun gereğini yerine getirdin, vazifeni eda ettin; Allah da İsmail yerine kurban edesin diye bu koyunu gönderdi. İşte böyle ödüllendiririz Biz iyileri, ihsan ehlini!"

Evet, Allah Teâlâ hiçbir zaman İsmail(ler)in kanını murad buyurmadı; O'nun kurbanı asla ihtiyacı olmadı. Kesilen kurbanlıklardan maksat onların eti ve kanı da değildi. Her yerde ve her zaman sözkonusu olan insanların maddî-mânevi ihtiyacıydı. Rahmân u Rahîm, İbrahim'i "İsmail'i kurban etme doruğu"na çıkardı; ama İsmail'i kurban ettirmeden zirveyi

fethettirdi. İbrahim'in torunlarından da et ve kan değil, niyetlerinde hulûs ve takva istedi.

Şimdi sen, ey bu devrin İbrahim'i.. bugün de sen "kurban" emrine muhatapsın.

Senin İsmail'in kim veya ne?

Makamın mı, şerefim mi, konumun mu, kariyerim mi, yavuklun mu? Paran, evin, bahçen, bilgin, mesleğin, gençliğin ya da güzelliğin mi? Yoksa, nefsin, enâniyetin, benliğin mi?

Söyledim ya sana; İbrahim için İsmail yalnızca bir babanın oğlu demek değildi:

Izdıraplarla geçen bir ömrün mürüvveti, acılarla dolu bir asrın mükafatı, çileli bir hayatın meyvesi, yaşlı bir babanın sevinç vesilesi, yüzyıllar sonra gelecek Medine Gülü'nün tomurcuğu, bir peygamberin nübüvvetle şerefendirilecek güzide mahdumuydu. İbrahim'in "İsmail"i oğluydu; o oğlunu kurban etti.

Senin İsmail'in belki "kendin", belki "ailen", mesleğin, servetin, onurun.. İsmail namındaki sevgin, canın, aşın, maaşın...

Seni faziletli, saygın ve hürmet edilen biri yapacağına inandığın, onu elde etmek ya da yitirmemek için bütün iyilik ve güzelliklerden geçmeyi dahi göze aldığın gönlünün yongası.. İşte senin İsmail'in. O bir şahıs da olabilir, bir mal da.. bir konum, bir durum, hatta bir "zayıf nokta" da.

Bırak tereddüt, tevil ve yorumlarla oyalanmayı. Sorumluluktan kaçış yeter, kendini mesul tut. Nefisini, öz canını kurban etmeye ruhunu hazırla ki, bütün İsmailler kurtulsun. İsmailler yerine "ben"i kes.

Ey nefsim,

Gel, sen de kurban et beklentilerini, dünyevî taleplerini ve Cânan'a götürmeyen, O'nu hatırlatmayan her şeyi. Hazreti İbrahim vazife mesuliyetini babalık şefkatine tercih etti; sen de dava düşünceni bütün beklentilerinin önüne geçir; arzularını mefkûrene kurban ver; yoksa fedakarlıktan, O'nun yoluna kurban olmaktan bahis açma lütfen.

KURBAN KESMENİN HİKMETLERİ

● Her şeyden önce şu hakikat bilinmelidir ki, ibadetler Allah emrettiği için yapılır. Allah'ın emri ile yapılan ibadetlerde de bildiğimiz bilemediğimiz sayısız hikmetler vardır. Allah şu ayette kurban ile neyin hedeflendiğini bildirmektedir: "Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk ki, Allah'ın kendilerine erzak olarak verdiği hayvanları keserken Allah'ın adını an-sınlar." (Hac suresi, 22/34)

● Kurban, Allah'a teslimiyet ruhunu geliştirir. Böylelikle insan hakikî kulluk tavrını takınır, şükür vazifesini yerine getirmeye çalışır; Allah'a yaklaşır, kurban onun kurbiyetine bir vesile teşkil etmiş olur.

● Ayrıca kurbanın sosyal hayata bakan hikmetleri vardır. Kurban; toplumda kardeşlik, yardımlaşma, fedakârlık ve dayanışma ruhunu mayalar ve geliştirir. Toplumda adaletin gelişmesine yardım eder. Toplum katmanları arasındaki uçurumların aşılmasına ve değişik seviyelerdeki ferdlerin birbirlerinin halini tanıyıp ilgilenmelerine ve kaynaşmalarına ciddi katkıda bulunur.

● Yoksul, et satın alamayan veya çok az alabilen insanların hayatında kurbanın ne kadar

bereketli olduğunu belirgin bir şekilde görmek mümkündür. Kurban, zengini, malını Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için vermeye alıştıır. Yardımlaşmaya teşvik eder ve yardımlaşmanın zevkini vicdanına duyurur. Böylelikle onu cimrilik hastalığından, dünya malına tutkunluktan kurtarır.

● Kurban, fakirin de varlıklı kullar vasıtasıyla Allah'a şükretmesine vesile olur. Fakir insan, kurban sayesinde dünya nimetlerinin yeryüzündeki dağılımı konusunda karamsarlık ve düşmanlıktan kendisini kurtarır ve içinde yaşadığı toplum tarafından görülüp- gözetildiğini hisseder.

● Bütün bunlarla birlikte Allah rızası için kesilen kurbanlara birçok sevap vaad edilmiştir.

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) şöyle buyurmuştur: "Hiçbir kul, kurban günü, Allah indinde, kurban kanı akıtmaktan daha sevimli bir iş yapamaz. Zira, kesilen hayvan, kıyamet günü boynuzlarıyla, kılılarıyla tırnaklarıyla gelecektir. Kesilen kurbanın kanı yere düşmeden önce Allah nezdinde yüce bir mevkiye ulaşır. O halde, gönül hoşluğu ile kurbanlarınızı kesin."

Kurban; toplumda kardeşlik,
yardımlaşma, fedakârlık ve
dayanışma ruhunu
mayalar ve geliştirir.
Toplumda adaletin
gelişmesine yardım eder.

Kurban kesmenin sevabını soran sahabeye de Peygamber Efendimiz; "Kurbanın her bir kılı için bir sevap vardır." buyurmuş; sahabe tekrar: "Ey Allah'ın Resûlü, kesilen kurban yünlü ise (koyun, kuzu gibi), sevabı nasıl olacak?" diye sorduğunda aleyhissalâtu vesselâm: "Yünün her bir kılı için de bir sevap vardır!" cevabını vermiştir.

Allah rızası için kesilen kurban ahirette geçilmesi çok zor olan sırat köprüsünde sahibi için bir binek vazifesi görecektir. Peygamber Efendimiz bu hususta şöyle buyurmuştur; "Hayvanın iyi ve güzelini kurbanlık olarak seçin, çünkü o sırat köprüsünde size bineklik yapacaktır."

● Kurbanın daha pek çok hikmetleri vardır. Şu unutulmamalıdır ki ibadetler her çeşit hikmet ve faydasından önce sırf Allah rızası için yapılmalıdır. Bu itibarla kurban da her türlü ferdi, sosyal faydasıyla birlikte Allah'ın hoşnutluğu ve sırf Allah rızası esas gaye yapılarak yerine getirilmesi gereken bir ibadettir. Kur'an-ı Kerim bunu şu şekilde vurgulamıştır: "Şunu unutmayın ki, ne onların (kurbanlıkların) etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşacak değildir. Lâkin Ona ulaşan tek şey, kalblerinizde beslediğiniz takvâdır, Allah saygısıdır.." (Hac suresi, 22/37)

KURBAN BAYRAMINDA DIŞA VURAN NİYETLER

Akif COŐKUN

Kurban bayramı kendine has merasimiyle senede bir kez bütün bir cemiyet olarak yaşadığımız ve hayatımızın güzel günler hanesine önemli bir not olarak dŐtgmz ortak heyecanlarımızdandır. Ramazan'ın da derin hislerimizi coŐturan ayrı bir yanı vardır, fakat Kurban bayramı çocukluk, gençlik ve olgunluk yaŐlarında Cenab-ı Hakk'a karşı kullukta ayrı bir derinliğin, İbrahim'i bir heyecanın, sıradan bir insan olmanın yanında asırlarca sürdürülen mukaddes bir merasimin her yıl yeniden, bütün tazeliğiyle icra edilme ayrıcalığını yaŐatır. Çocukluk yıllarında, bir günlüğüne bile olsa bahçelere, kapı önlerine misafir edilen hayvancağı-zı bir gün sonra apayrı bir aleme kanatlanıp gidecek bir melek gibi düŐünürüz. Gençlik heyecanları Kurban bayramında İsmail (a.s)'ın babası İbrahim (a.s)'a gözleri yaşartan teslimiyetiyle teskin olur. Olgunluk yaŐlarında, Cenab-ı Hakk'ın semavi vahyine teredddsz itaat eden İbrahim (a.s)'ın bütün ciddiyetiyle aldığı emre doğru mehîp yürüyüŐünü kurbani kesmek için hazırlanan evin en yaŐlısında yakalamaya çalıŐırız.

Kurban bayramı yaklaŐtığında hayvan sevgileri nükseden sözümona sosyalbilimcilerin, içinde yaşadıkları toplumu değerlendirirken hl ortaçağın kf ve toz kokan değer ölçüleriyle merhamet tacirliğine soyunmaları boŐuna değil. Bütün gayretlerine rağmen, toplumun vicdanını oluŐturan dini hissin dipdiri tesiri onları ileden çıkartıyor olmalı. Kurban bayramının İslam toplumu ve Müslümanlar için ifade ettiği derin manayı sezemeyenlerin, hayvan sevgisi arkasına gizlenerek sosyal bir hadiseyle ilgileniyor görünmeleri, onları dine hücum etmekten zevk alan geçmiş stadlarıyla aynı çizgiye çekiyor. Böyle olunca, bizde sosyal bilimlerin geçen süre içinde sürekli yerinde saymıŐ olduğu vehmini uyarıyor. KeŐke sadece vehim olsaydı! Biz onların bu gayretkeŐliklerini dini heyecan karşısındaki tahammlszlklerine veriyoruz. Hiç olmazsa meşhur Alman filozofu kadar İslam toplumunu iyi anlayabilselerdi: "Asya'da" diyor Schopenhauer "dinler hayvanları yeter derecede himaye eder. Onun için oralarda hayvanları koruma dernekleri gibi cemiyetler kurmaya gerek yoktur."

Kişi kurban kesmekle Allah'ın emrine boyun eğmiş ve kulluk bilincini koruduğunu canlı bir şekilde ortaya koymuş olur.

KURBAN NASIL KESİLİR?

Dr. Ergun ÇAPAN

“Bir hayvanı boğazlarken, ihsan hissi ile kesin, içinizden kurban kesen kimse bıçağını iyice bilesin ve keseceği hayvanını rahat ettirsin.”

Müslüman, Allah’a teslim olmuş insan demektir. Bu itibarla o, Allah’a sunacağı şeyin “metod ve şekli”nin seçimini kendi yapmaksızın, Rabbisi kendisinden nasıl sunulmasını istiyorsa o şekilde yapar. Böyle davranmakla Allah’ın takdirine teslimiyetini göstermiş olur. Kur’ân’da genel bir disiplin olarak şöyle buyrulmuştur; “Kim Allah’ın şearini tazim ederse, şüphe yok ki bu, kalplerin takvâsındandır.” (Hacc suresi, 22/32) Bu itibarla Allah neye ne ölçüde değer veriyorsa ona o ölçüde rağbet göstermek takva ile çok yakından alâkalıdır.

Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kurbanlığın kesilmesi ile ilgili şöyle buyurmuştur; “Allah her şeyin ihsanla (Allah’ın teftişine arz ediyor gibi) yapılmasını kabul etmiştir; öyle ise bir

hayvanı boğazlarken, ihsan hissi ile kesin, içinizden kurban kesen kimse bıçağını iyice bilesin ve keseceği hayvanını rahat ettirsin.” (Müslim, Sayd, 57; Ebu Davud, Edahî, 11)

Hayvan, kesim yerine incitilmeden götürülür, kesileceği zaman da kibleye karşı ve sol tarafı üzerine yatırılır. Elinden geldiğince, kurban sahibinin kurbanı kendisinin kesmesi mendup olmakla birlikte, bir başkasına vekalet vermek suretiyle de kestirebilir. Kurbanı kesecek kimisenin Müslüman olması tercihe şayandır. Yahudî ve Hıristiyanlara da kesim yaptırılabilir. Çünkü ayette, ehl-i kitabın kestiğinin yenilebileceği ifade edilmiştir: “Ehl-i kitabın kestikleri ve diğer yiyecekleri size helâldir. Sizin yiyecekleriniz de onlara helâldir.” (Maide suresi, 5/5) Yalnız şu ayette bildirildiği üzere “...Allah’tan

başkası adına kesilen hayvanın etini haram kıldı.” (Bakara suresi, 2/173) kesilen hayvanın Allah namına kesilmesi gerekir. Dolayısıyla bir Hristiyan’ın hayvanı keserken “Mesihin adına” veya başka bir şey namına diyerek kestiğini duyan bir Müslüman’ın o etten yemesi caiz değildir. Ehli kitaptan birine kurban kestirmeyi mekruh gören âlimler de vardır.

Kurban sahibinin kurbanını bizzat kendisinin kesmesi veya Müslüman birisine kestirmesi ve kesim esnasında da orada hazır bulunması müstehaptır. Zira Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) başkasına kurbanını kestiren kimsenin kesim anında orada bulunmasını ve kesenle birlikte şu ayetleri okumasını tavsiye etmiştir ki bu ayetler hayvan besmele çekilip kesilmeden önce veya sonra okunur;

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ حَنِيفًا

“Ben batıl dinlerden uzaklaşarak, yüzümü, gökleri ve yeri yaratan Rabbülâlemin’e yönelttim.” (En’âm suresi, 6/79)

قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ
أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ.

“De ki: “Benim namazım da, her türlü ibadetlerim de, hayatım da ölümüm de hep Rabbülâlemin olan Allah’a aittir. Eşi ortağı yoktur O’nun. Bana verilen emir budur. O’na ilk teslim olan da benim.” (En’âm suresi, 6/162-163) Bu ayetlerle dua ettikten sonra devamlı “Allah’ım dostun İbrahim’den habibin Hz. Muhammed’den (sallallahu aleyhi ve sellem) kabul buyurduğun gibi benden de kabul buyur.” şeklinde veya benzer tarzda dua eder. Daha sonra tekbir (Allahu Ekber) ve tehlil (La ilahe illallah) getirir.

Kurbanı kesen kimse hayvana eziyet vermeye dikkat etmelidir. Bıçak hayvana gösterilmemelidir. Kullanılacak bıçak keskin olmalıdır. Kibleye karşı yatırılan hayvan, sağ elle tutulan bıçakla kesilirken “Bismillahi Allahü Ekber” denir. Enes b. Malik (r.a.) Hz. Peygamberimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) iki alaca (semiz) koç kurban kestiğini, ayağını yanlarına basarak “bismillah” deyip, tekbir aldığını, Sonra onları kendi elleriyle kestiğini gördüğünü söylemiştir.”

Kurbanı başkasına kestiren kimse de, hayvan kesilirken besmeleye iştirak eder. Kurbanı kesen kimse keserken Allah’ın adını zikretmeyi (besmele) kasten terk ederse Hanefî mezhebine göre bu hayvanın eti yenilmez.

Kesilen hayvanın fazla acı duymaması için, hareket hali sona ermeden derisi yüzülmemelidir. Kurban sahibinin, kurban kesildiği gün, ilk yemeğini kurbanın ciğerinden seçmesi güzel bir davranıştır.

Kurban kesmenin rüknü, kurbanlık hayvanın boğazlanarak kanının akıtılmasıdır. Sığır, manda, koyun ve keçi cinsinden hayvanlar yatırılıp çenelerinin hemen altından boğazlanır. Bu şekilde kesilmelerine “zebh” denir. Deve ise ayakta sol ön ayağı bağlanarak göğsünün hemen üzerinden kesilir ki, buna da “nahr” denilir. Kesim işlemi boğazın iki tarafındaki şah damarları, yem ve yemek borusu kesilerek yapılır ve hayvanın kanı iyice akması için bir süre beklenilir.

Şoklama ile hayvan kesilebilir. Yalnız bir hususa dikkat etmek gerekir; şoklama veya bayıltma, kesim anında hayvanın mukavemetini zayıflatıyor fakat hayatına tesir etmiyorsa; yani hayvan ölmeyip yaşıyorsa, ancak kesildiğinde kanı akıyor ve ölüyorsa, bu şekildeki bir şoklama veya bayıltma ile hayvan kesilebilir. Eğer hayvan, henüz kesilmeden, şokun etkisiyle ölürse; o, kurban olamayacağı gibi, eti de yenmez.

TÜRBELERDE, TÖRENLERDE KURBAN KESİLEBİLİR Mİ?

Mezarları tamamıyla sağlam ve sahih düşüncelerle türbe haline getirilen zevat-ı kirami ziyaret etmenin, onların huzurunda onları şefaathçi yaparak Cenab-ı Hakk'a yalvarıp-yakarmanın hiçbir mahzuru yoktur. Önceleri bu niyetle türbeleri ziyaret eden insanlar ve özellikle bunlar arasında zengin olanlar, ziyaretleri esnasında kurban kesip, etini fakir-fukaraya dağıtmışlar, sevabını da türbe sahibine bağışlamışlardır. Bir teamül haline gelen, örfe mâlolan bu alışkanlık, sonraları su-i istimal edilmeye başlanmış.. başlanmış ve "Falan zata kurban keseceğim." gibi düşünceler içine girilmiştir. Fakat bu, akide açısından olabildiğine tehlikeli ve insanı küfre sokacak mahiyet taşımaktadır. Bazıları bu niyetle türbelere kurban kesenlere "Kâfir olur!" demektedirler ki, meseleyi böyle ifrat içine sokmaya gerek yoktur. Zira aslında kesilen her hayvan Allah adına kesilmekte ve kesilirken "Bismillahi Allahu Ekber" denilmektedir. Burada dikkat edilmesi gerekli olan husus, hayvanı boğazlayan kişinin niyetidir. Hüküm ona göre verilir. Mesela; bir beldeye teşrif eden devlet büyüğü için kurban kesilirken, onun ayak basması tazim edilerek kesiliyorsa, şirke düşme endişesi söz konusudur ve o hayvanın eti yenilmez. Fakat o vesileyle, Allah için kurban kesilirse, onun eti yenir. Aynı durum, törenler, açılışlar için de geçerlidir. Burada mühim olan kalptir, kalpte bulunan niyettir ve onu da Allah'tan sonra en iyi bilen o şahsın kendisidir. Türbelerde kesilen kurbanlar için de aynı şey geçerlidir.

VEKALETLE KURBAN ALMAK ve KESMEK NASIL OLUR?

Kurban kesmekle yükümlü olan kişinin, keseceği kurbanı bizzat satın alması, kendisinin kesmesi veya kesilirken yanında bulunması-kurbanın sahih olması için- gerekli şartlar arasında değildir. Bunlar vekalet yoluyla da yapılabilir. Çünkü kurban malî bir ibadettir ve müvekkilin bizzat kendi başına yaptığı akitlerde bir başkasını vekil tayin etmesi caizdir. Malî ibadetlerde vekalet caizdir. Hiçbir mazeret olmadan da, kişi kendi adına kurbanını satın alıp kesmek üzere güvendiği bir kimseyi vekil tayin edebilir. Vekil, hakiki şahıs olabileceği gibi, hükmi şahıs, yani özel veya resmi bir kuruluş veya bir hayır kurumu da olabilir. Vekalet veren, "Seni kurban almaya ve kesmeye vekil ettim." veya "Kurban al ve kurban kes" veyahut da "Senin kurban almaya ve kesmene izin verdim" demesi yeterlidir. Vekil de "Kabul ettim." der. Kabulün söz veya lafızla olması da şart değildir, vekilin bizzat yapacağı işle de bu sahih olur. Vekalet verme ve alma anında vekalet verenle alanın aynı mecliste olmaları da şart değildir. Sadece vekaleti bilmesi ve başlaması yeterlidir.

Buna göre, yurtiçinde veya yurtdışında bulunan kimselerden, isteyenlerin, önceden bedelini ödeyerek, herhangi bir kurumun organizesiyle, vekaleten kurbanlarını kestirmeleri ve bu kurbanların etlerinin yurtiçi veya yurtdışındaki muhtaç dindaş ve soydaşlara ulaştırılması dinen câizdir.

Allah'a
yakınlaşmak
için kesilen
kurbanın eti,
derisi, yağı,
başı ve yünü
satılamaz.

KURBAN ETİ VE DERİSİ NASIL DEĞERLENDİRİLMELİ?

[Kurban; kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu canlı tutar Kurban, gerek fert gerekse toplum açısından çeşitli yararlar taşıyan bir ibadettir.]

Kurban bayramında kesilen kurbanın etinden sahibi yiyebilir. Kurban sahibi de bayram gününde diğer insanlar gibi Allah'ın misafiridir, o da Allah'ın ziyafetinden istifade edebilir. Bu arada kıran ve temettu haccı yapan kimse- nin kesmesi gereken kurbandan da sahibi yiyebilir. (Şafii mezhebine göre yemesi caiz değildir.) Ama adak/nezir kurbanından ve haccda kefarete olarak kesilen kurbanlardan sahibinin yemesi yasaktır.

Kesilen kurbanın eti üçe ayrılır. Bir kısmı ev halkı için ayrılır, üçte biri akraba ve komşulara dağıtılır. Geriye kalan üçte bir de fakir ve muhtaçlara verilir. Kurbanın etinin bu şekilde taksim edilmesi mendup/güzel bir davranıştır. Nitekim Kur'anı Kerim'de şu ayetlerde böyle bir taksim yapılabileceği bildirilmiştir;

"Siz de onların (kesilen kurbanların) etinden hem kendiniz yiyin, hem de yoksula ve fakire yedin." (Hacc suresi, 22/28)

"Biz kurbanlık büyükbaş hayvanları da sizin hakkınızda Allah'ın dininin şeairinden kıldık. Onlarda sizin için hayır vardır. Onlar boğazlanmak üzere saf halinde dururken, onları kestiğiniz zaman Allah'ın adını anın. Yanı üstü yere yıkılınca da onlardan hem siz yiyin, hem kanaat gösterip istemeyene, hem de isteyen fakire yedin. İşte böylece onları size âmâde kıldık ki şükredesiniz." (Hacc suresi, 22/36)

Aynı zamanda Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kesilen kurbandan hem sahibinin yemesini hem de başkalarına yedirmesini teşvik etmiştir. Kurbanın etinden dağıtılan kısmın üçte birden az olmaması mendup yani güzel bir davranıştır. Bütün bunlarla birlikte, eğer kurban kesen kimse ailesi kalabalık ve imkânı geniş biri değilse, bu durumda kurbanın hepsini kendi evinde bırakması daha uygun olur. Çünkü kendisinin ve ailesinin ihtiyacı, diğer insanların ihtiyacından önce gelir. Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bu konuya dikkatleri çekerek, ihtiyaç sahibinin ilk

önce kendisinden ve ailesinden başlaması gerektiğini bildirmiştir.

Allah'a yakınlaşmak için kesilen kurbanın eti, derisi, yağı, başı, yünü satılamaz. Eğer bunlar satılırsa parası sadaka olarak verilmelidir. Hatta kurbanlık hayvan kesilmeden önce sütü sağılrsa, yünü kesilse bunların sadaka olarak verilmesi gerekir. Çünkü kurbanlık hayvan her şeyiyle Allah'a yakınlık için hazırlanmış, vakfedilmiştir.

Kurbanın derisi evde bırakılıp seccade yapılabılırsa de en güzeli hayır kurumlarına vermektir. Bir hadislerinde Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) kestiği kurbanın derisini satan kimsenin, kurban kesene vaad edilen sevaptan mahrum kalacağını bildirmiştir.

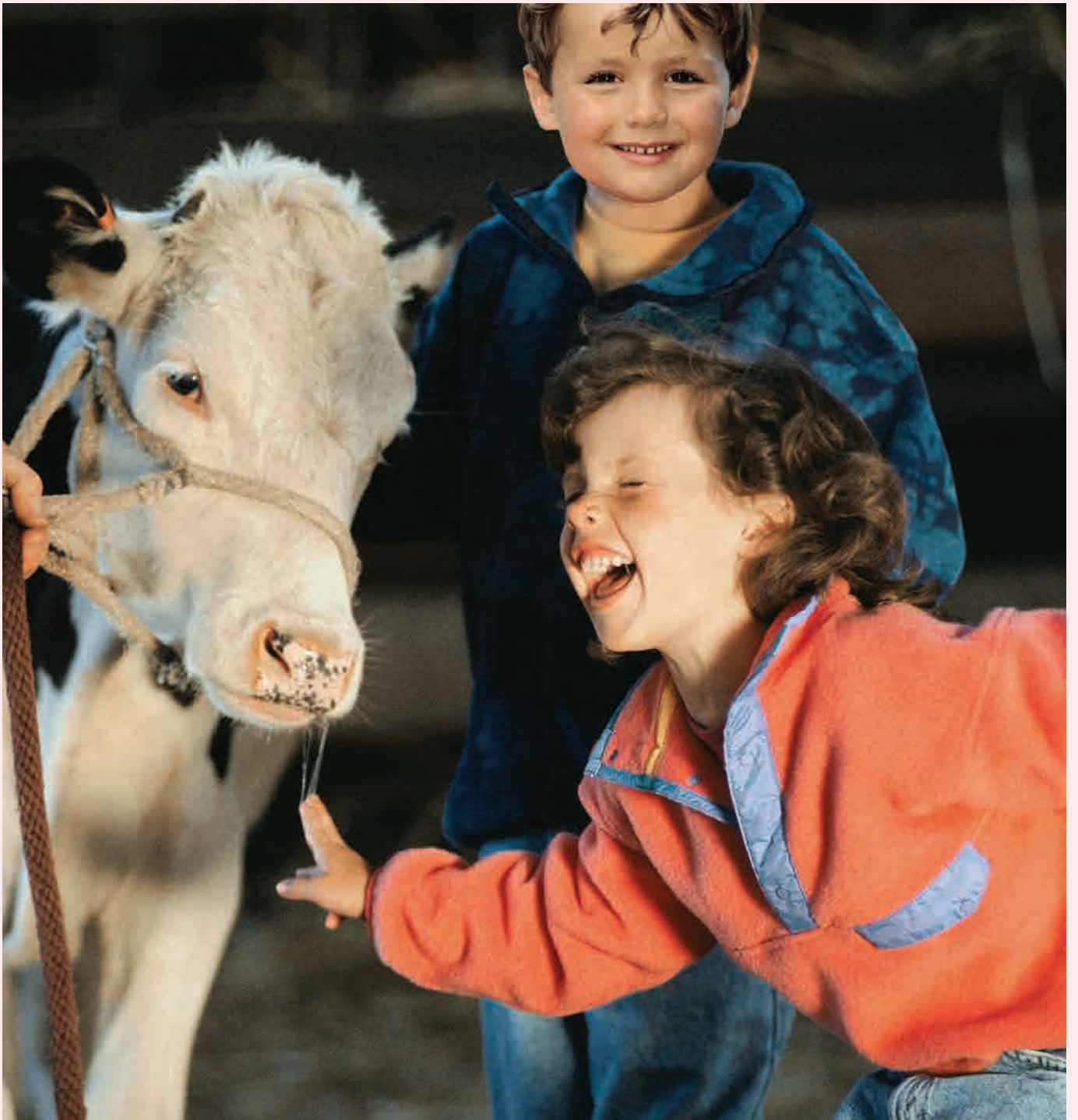
Bu hususla ilgili olarak Hz. Ali şöyle buyurmuştur "Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm), (beni göndererek), kurbanlık develeriyle ilgilenmemi, onların etlerini, derilerini, çullarını tasadduk etmemi, kasabın ücretini bunlardan vermeme mi tenbih etti." diyerek devamla "Kasab ücretini kendimizden öderdik." demiştir.

Kurbanın etinin, kesimin yapıldığı bölgede dağıtılması teşvik edilirse de, daha fazla ihtiyaç sahibinin bulunması halinde başka yerleşim birimlerine de gönderilebilir, nakledilebilir.

Kurban kesildikten sonra çevre temizliğinin iyice yapılması gerekir. Hayvanın artan parçalarının toprağa derince gömülmesi ve mümkün olduğu ölçüde dışarıda hiçbir parçasının bırakılmaması gerekir. Bu şekilde bir hareket, kurbanlık hayvana ve kurban ibadetine bir saygının ifadesidir. Aynı zamanda çevre temizliği açısından da çok önemlidir. Peygamber Efendimiz birçok hadisi şeriflerinde çevre temizliğinin önemini vurgulamıştır.

Kurban kesmenin ve etini ihtiyaç sahiplerine dağıtmanın sevabını, çevre kirliliği meydana getirerek ve kul haklarını ihlal ederek azaltmamaya dikkat etmek gerekir.

KURBAN KESMEKTEN GAYE

Kurban kesmekten gaye Allah Teala'nın rızasını kazanıp O'na yaklaşmak ve sevap kazanmaktır. Ancak bu ibadetin topluma yönelik birtakım faydaları vardır ve bunlar son derece önemlidir.

Kurban ibadetinin özü, Allah'a yaklaştıran maddî bir fedakarlık ve O'nun emrine bir bağlılıktır.

Yüce Allah Hac suresinde kurbandan bahsederken hayvanların insan için bir nimet olduğuna dikkati çeker. Kurban kesmenin İslamın bir şiarı (*simgesi*) olduğunu açıklar ve şöyle buyurur: "Kurbanın etleri ve kanları değil, sadece takvanız Allah'ın katına ulaşır..." (Hac, 22/21-28). Kurbanda esas olan kan akıtmak veya et değildir, asıl olan takva, yani iyi niyet, Allah'ın rızası, dürüstlük ve doğruluktur. Gerçi kurbandan maksat: "Kan akıtmaktır" denir, bu doğrudur ama kan akıtmanın maksadını Kur'an tek kelime ile açıklamıştır: Takva!

ALLAH İÇİN KURBAN, KÜP İÇİN KIYMA

Hz. Peygamber (s.a.s) kurban etlerinin kavruarak saklandığını, ve ihtiyaç sahiplerine verilmediğini görmüş ve: "Hiç bir kimse kestiği kurbanın etini üç günden fazla evinde ve elinde tutmasın." buyurmuştu. "Allah için kurban, küp için kıyma" anlayışı yanlıştır. Efendimiz'in (s.a.s) koyduğu yasağın amacı etin ihtiyaç sahiplerine intikalini sağlamaktı. Bundan dolayı aileler komşularına, dostlarına, yoksullara paylarını verdikten sonra geriye kalan etleri daha sonra tüketmek üzere istedikleri zamana kadar buzdolaplarında ya da kavurma veya kıyma yaparak küpte bekletebilirler.

Kurban kesmenin özü, Allah'a yaklaşmak için bir fedakârlıkta bulunmak ve O'nun emrine bağlanmaktır.

NEZİR

(ADAK) KURBANI

Verdiğiniz sözü yerine getirin;
Çünkü verilen söz sorumluluk
gerektirir. (İsrâ Suresi, 17/34)

Nezir, yüce Allah'a saygı için yasak olmayan bir işin yapılmasını üzerine alıp yüklenmektir ki, bir kimsenin dinen yükümlü olmadığı ibadet cinsinden bir şeyi kendisi için vacip kılması demektir. Türkçesi "adak"tır.

Adakta bulunma, arzu edilen sonuçları elde etme veya beklenmeyen kötü durumlardan korunmada Allah'ın yardımına davetiye çıkarma gayesiyle başvuru dinî bir davranış mahiyetinde olup, hemen hemen bütün din ve kültürlerde görülmektedir. Özellikle Çin, Japon, Hint ve İslâm öncesi Türk kültüründe adanın önemli bir yer tuttuğu bu mahiyette birçok davranış ve geleneğin bu toplumlarda yaygınlık kazandığı, benzer davranışların diğer toplumlarda da sıkça görülen bir davranış olduğu bilinmektedir.

Kurbanı kendi kesmeyip ihtiyaç yerlerine hibe etmek de caizdir. Hatta yarınlarımızın teminatı olan öğrencilerimizin yetiştirildiği yerlere kurban parasını verip de kestirmek uygun olan bir hizmet anlayışı ve kurbanı tümüyle değerlendirme halidir.

Kur'ân-ı Kerim'de ahde ve akitlere bağlı kalınması, Allah'a verilen sözün tutulması emredilmiştir: "Ey iman edenler! Bağlandığınız ahidleri yerine getiriniz." (Maide suresi, 5/1) "Verdiğiniz sözü yerine getirin; çünkü verilen sorumluluk gerektirir." (İsra suresi, 17/34) "Sözleşme yaptığınızda Allah'ın huzurunda verdiğiniz sözü yerine getirin" (Nahl suresi, 14/91)

Nezir/adak da bir ahid, bir söz vermedir; adak yapan Yüce Allah ile sözleşme yapmış demektir. Onun için yapılan adağa vefa gösterilmesi, verilen sözün yerine getirilmesi gerekir. (Hacc suresi, 22/19)

Yüce Allah, adaklarını yerine getirenleri Kur'ân-ı Kerim'de övmüştür. (İnsan suresi, 76/7)

Hadis-i şeriflerde de Peygamber (sallallahu aleyhi ve sellem) Allah'a itaat manasında olan adakların yerine getirilmesini, Allah'a isyan ve günah kabilinden olan hususlarda adakta bulunulmamasını emretmiş eğer yapılmışsa buna uyulmamasını istemiştir.

Bir kimsenin Allah için adadığı kurbanı boğazlaması vaciptir. Nezredilen bir kurbanın kesilmesinin borç olması için şu şartların yerine getirilmesi gerekir;

1. Kurban olarak adanan hayvan, vacib kurbanlar cinsinden olmalıdır. Mesela, hindi veya horoz adamakla adak yerine gelmez; çünkü bu hayvanlardan kurban kesilmesi caiz değildir.

2. Adanan kurban, adayanın kendisine zaten vacip olan bir kurban olmamalıdır. Mesela zengin bir kimse "Şu işim olursa kurban bayramında kurban keseyim." dese, kestiği kurban adak yerine geçmez. Ancak kurbandan ayrı bir de adak kurbanı keserse, o takdirde adak

yerine gelmiş olur.

3. Adanan şey aslında bir günah olmamalıdır. Bundan dolayı: "Şu işim olursa, kendimi Hak yolunda kurban edeyim, intihar edeyim." diye yapılan adak sahih olmaz. Bununla birlikte Allah için evlâdını kurban edeceğini nezreden kimseye, İmam Ebû Yusuf ile İmam Şafî'ye göre bir şey gerekmez; çünkü bu, caiz olmayan bir adaktır. Fakat İmam Azam ile İmam Muhammed'e göre, bu halde, bir koyun kurban edilmesi gerekir. Çünkü İbrahim aleyhisselâm, böyle bir kurban kesmekle emrolunmuştur.

4. Adanan kurban başkasının malı da olmamalıdır. Kişi ancak kendi malından kurban adayabilir. Mesela, başkasına ait bir koyunun kurban edilmesini adayan kimseye, bu adaktan dolayı bir şey gerekmez.

Adak kurbanın etinden sahibi yiyemediği gibi ailesi çoluk çocukları, torunları, anası-babası, dede ve ninesi de yiyemez. Tamamının fakirlere verilmesi şarttır. Şayet bir miktar yenilecek olursa, o yenen miktarın kıymeti sadaka olarak fakirlere verilmelidir.

Kurban bayramında kesmek üzere bir fakirin kurban alması da, bir çeşit adak hükmündedir. O kurbanı kesmesi fakir üzerine vacip olur.

Üzerinde malî bir adak borcu bulunduğu halde bunu ödemededen vefat eden kimse, adağının yerine getirilmesini vasiyet etmişse, bu adağı bıraktığı mal varlığından kesilir. Böyle bir vasiyet olmadığı halde mirasçılar adağı yerine getirirlerse, ölen kimsenin adak borcundan kurtulması ümit edilir.

(Bir Müslümanın Yol Haritası'ndan)

NİÇİN KURBAN KESMEK ZORUNDAYIZ?

Yunus GÜLENDAM

Eğamızın dinî, millî, kültürel, ekonomik, ilmî, sosyal ve ailevî şartları itibariyle Müslümanları geçmiş yüzyıllardan daha çok kurban kesmeye sevkeden birtakım sebepler, hikmetler ve maslahatlar vardır. Bu faktörlerin özünde yatan illet ise “dine sahip çıkma şuuru”dur.

Günümüz Müslümanlarının daha çok kurban kestirmek görevinde olmaları gerektiğini ortaya koyan, kısaca kurban seferberliğine sevkeden faktörlerden bazılarını şöylece sıralamak mümkündür:

- Kurbanın kişisel, ailevî, sosyal, ekonomik, dünyevî, uhrevî pek çok hayırları doğuran önemli bir İslam şîârı olduğunu ümmet arasına tam bir şekilde yerleştirmek, yaygınlaştırmak ve şuurlandırmak gayreti.
- Allah katında en sevimli ibadet olan kurbanda, bir vâcip kurbanla yetinmeksizin, birçok nafîle ile de iştirak ederek o en sevimli ibadet ecrini artırma, onu daha bir sevgili hale getirme düşüncesi.

- Çokça kurban kestirerek, vacip olan kurban ibadetine ayrıca “Allah yolunda infak” buudu kazandırıp, maddî imkanlarını Allah yolunda sunanların ahirette kazanacakları sevaplara talip olma niyeti.
- Ümmet-i Muhammed'e dinî, ilmî ve manevî hizmet eden eğitim-öğretim kurumlarını nakdî yardımla fiilen destekleme mefkûresi; Allah'ın adının insanlığa anlatılması istikametinde hizmet eden hayır kuruluşlarına bolca kurban bağışında bulunmak suretiyle, onların arkasında Ensar gibi durarak mal ile Allah yoluna hizmet etme arzusu, bu şekilde hizmet edenlerin uhrevî kazançlarına ortak olma fikri.
- Kurban kesmenin dinî gerekliliği ve mes'ûliyeti konusunda bilgisizliğinden veya gafletinden ötürü kurban kesmeyen pek çok zengin mümin ve müslümanların uyarılması, bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi vazifesi; ve onlara geçmişi kaza ettirerek telafiye imkan sağlama ödevi.
- Efendimiz'in sünnetine uyararak, bolca kurban kestirmek suretiyle ümmet-i

**Kurban kesin.
Zira kurban
kesmek, Atanız
İbrahim'in
sünnetidir.
Hadis-i Şerif**

Muhammed'in kurbanda bayram etmesini, herkesin tam bir sevinç, mutluluk, huzur, paylaşım, yardımlaşma, ziyafet, zerafet ve ziyaret atmosferi yaşamasını sağlama düşüncesi.

- Peygamberimiz gibi davranarak, kurban kesemeyen fakir Müslümanlar adına kurbanlar kesmek suretiyle peygamberâne davranma şefkati ve itâati.

- Başta Peygamberimiz'in ruhaniyeti olmak üzere, sevaplarını geçmiş din büyükleri, mana erleri, dedelerimiz ve ninelerimizin ruhlarına bağışlama vefa ve sadakati.

- Mahşerde sırat köprüsünden geçmek için üzerine binilecek binit sayısını artırma maksadı ve fakir mü'minleri sıratla binitsiz bırakmama merhameti.

- Kurban verenin, aslında başkasına değil kendisine vermekte olduğu inancı.

- Her bir tüğüne (kılına) karşılık bir sevap verileceğini bildiren hadislere dayanarak mümkün merteye daha çok kurban kestirerek daha ziyade sevaba nail olma talebi.

- Yeryüzünde akan kanlarda kendi sorumluluk payımızın olduğuna inanma bilinci; ve bu bilincin gereği olarak akan kanların “günahlarımıza bakan kefareti”ni, her bir cana karşılık kurbanlık 100'er deve (veya 100) koyun

bulmakla ödeme muhasebesi.

- Kurban mâlî ibadetinin, -gönüllüler hareketi vesilesiyle- ölüm sonrası defteri kapanmayacak olan üç sınıfa birden, yani hem sadaka-i câriye, hem iyi nesil, hem de istifade edilen bir ilim yolunda sarfediliyor olması gerçeği.

- Kurban infâkının, -gönüllüler hareketi vasıtasıyla- sadaka ve zekatın sarf yerlerinden üç tanesine birden, yani hem fakir öğrencilere, hem kalpleri dine ısındırılmış/ısındırılacak olanlara ve hem de Allah yolunda hizmet edenlere harcanıyor olması hakikati.

- Kurbanlarla insanlığı İslam'a ısındırma ideali.

- Ne kadar çok kurban kesilirse o kadar çok Allah'a yakın olunacağı telakisi; ve Allah'a yakınlık için kesilen kurbanı, öncelikle Allah'a yakın olanlara sarfetmek daha dinî ve daha ilâhî bir yaklaşım tarzı olacağı.

- Kurbanların etleri veya kanları değil, sadece kestirenin kalbindeki takvanın Allah'a yükseleceği itikadı ve neticede Allah rızasına nail olunacağı beklentisi.

- Kurban bayramı başta olmak üzere diğer kutsal zaman dilimleri eğer dinin ihyası istikametinde basiretlice değerlendirilebilir ise geleceğin büyük bayramına ulaşılabilceği ümidi.

Nisan'17

Bir bayram öncesi...

Arefe günü...

Çarşılar, dükkânlar, kurbanlık hayvan pazarları
yığınla insanla dolu...

Kurbanlık psikolojisi...

Hız. İbrahim...

Oğul İsmail...

Yoğun bir sembolizm...

Kendisinden geçilen dünya...

Sahi biz kurban kesiyor muyuz?

Kimden, neden geçiyoruz?

Kanını akıttığımız hayvanlar, daha büyük vaz-
geçişlerimizin karşılığı değilse ne yapıyoruz
biz?

Sorular öylece bekliyor orda... Rilke'nin seçme
mektuplarına dönüyorum...

Nisan'ı yarılдық. Kirkikindileri bekliyorum...

Bir yangının alevleri içimde gezinmeye devam
ediyor. Bir yanık kokusudur gönlümde misafir
ettiğim...

Önemi var mı bu yangını başlatanı söyleme-
nin?

Yangınlar biter mi?

Susuzluğumuzu doyurur mu yangın başlatıcı-
lar? Onlar da yangınlarda değil mi, bir susuz-
luk hissetmiyorlar mı içlerinde?

Biz ve onlar...

Muhtaç varlıklar...

Burada başka yerin açlığını çekiyor, bir doyum
istiyoruz.

Hayır, burada bu asla gerçekleşmeyecek...

Nisan'18

Bugün bayram...

KURBAN GÜNLÜĞÜ

Nihat DAĞLI

Kurbanlar kesiliyor...

İnsanlar bir yerlere, bir yerler insana doluşuyor.

Her şey çoğalıyor...

Hemen uçup gidecekmiş gibi duran bir garip sevinç...

Hüzün...

Evet hüzün...

Bayram en çok hüzün galiba?

Yitirdiklerimizi en çok bayramlarda hatırlıyoruz.

Deniz kenarında, eğlence yerlerinde bir yığın insan toplanmış...

Kadınlar, kızlar, çocuklar...

Sanıyorum insanlar yalnız ve kendileriyle kalmaktan kaçıyorlar. Korkuyorlar kendileriyle karşılaşmaktan... Kalabalıklarda, başkalarında erimekte güven duyuyorlar.

'Başkası'nda 'bir şey'le buluşmak mümkün, ancak 'başkası' varsa...

Üretilmiş bir tipin ortalığa bırakılmış gölgelikleri olan 'ben'lerin yüzüne akseden aynılık bu imkânı vermeyecektir...

Her şey bir karelik sevinç adına... Soğuk ve kuru geçen 'an'ların kıyısında bir sıcaklık özlemi çekiliyor.

Özlem ve heves...

Nasıl gerçekleşecek bu? İnsan ne zaman, nerede ve nasıl bayram edecek?

Vitrinlerden sokağa taşmış mankenler bayram edebilirler mi?

Kalabalık akşamlarla birlikte çözülecek... İnsanlar biraz daha tükenerek, biraz daha kendilerinden uzaklaşarak atomize olacaklar...

Tüketilmiş zamanların ve tükenmiş insanların bayramı bugün...

Nisan'19

Evdeyim...

Dergiler, bayram gazeteleri var önümde...

Son zamanların moda çılgılığı var sütunlarda:

'Bu kan dursun!'

Niçin ve neden?

Cevap yok...

Komik şeyler yazıyorlar...

Bir yabancılaşma mı?

Sadece o değil, artistlik aynı zamanda...

Oynuyorlar...

İnsan olmanın nasıl bir şey olduğunu düşünmeyen, bunun acı ve kaygısıyla çok da tanışmayan objeci tiplerin makyajlı görüntüleri bu çılgılık...

En iyisi, Kierkegaard'ın kurbanı dair yazdıklarını okumak tekrar...

Evet, *Korku ve Titreme*... Bu kitapta kurbanı dair yazılanlar daha sahipsiz ve derinlikli...

KURBAN İBADETİNİN DİNİMİZDEKİ YERİ

Prof. Dr. Beşir GÖZÜBENLİ*

Kurbanla ilgili ayet ve hadisleri bir bütün olarak değerlendiren müçtehit imamlardan her birisi, kendi içtihat sistematigindeki temel ilkeler gereği olarak kurban ibadetinin dinî hükmünü belirlemeye çalışmışlardır. Konuyla ilgili görüş ayrılıkları, her bir müçtehidin içtihat sistematigindeki içtihat ilkelerinin farklılığından kaynaklanmaktadır. Bu içtihatlardan bir kısmı şunlardır:

Dinen gerekli şartları taşıyan kimselerin kurban kesmesi, İmam Ebu Hanife'ye göre vaciptir.

Bu konuda İmam Malik'ten iki görüş nakledilmektedir ki, bu görüşlerden birisine göre kurban kesmek vacip, diğerine göre ise müekked sünnettir. Bilindiği gibi, Maliki içtihat sistematiginde vacip terimi, Hanefilerin farz teriminin karşılığıdır. Zira Maliki, Şafii ve Zahiriler başta olmak üzere, müçtehit imamların çoğunluğuna göre, özellikle de ibadet konularında farz-vacip ayrımı bulunmamakta ve bu iki terim aynı anlamda kullanılmaktadır.

Klasik fıkıh kitaplarında yer alan bilgilere göre, başta İbrahim en-Nehai, Leys b. Sa'd, Rebia, Evzai ve Süfyan-ı Sevri olmak üzere, bazı müçtehitlere göre de kurban kesmek vaciptir. Ancak bu müçtehitlerin içtihat sistematiklerinde, farz-vacip ayrımının bulunup bulunmadığı netleşmiş değildir. Dolayısıyla, bu müçtehitler kurban kesmenin hükmüne vacip derken, vacibi Malikilerde olduğu gibi farz anlamında mı, yoksa Hanefilerin kullandığı anlamda mı kullandıkları netlik kazanmamıştır.

Maliki mezhebinde, kurban konusunda İmam Malik'in iki görüşünden vacip (farz) olduğuna dair görüşü değil, müekked aynı sünnet olduğuna dair olan görüşü mezhepte ağırlık kazanmıştır. Maliki mezhebindeki müçtehitlerden, kurban kesmenin vacip (farz) değil müekked sünnet olduğunu kabul edenler de, kurbanı diğer müekked sünnetlerden daha üst derecede gördüklerinden, sünnet olduğunu söylerken de, özel olarak önemini vurgulayan ifadeler eklemektedirler.

Maliki mezhebinde kurbanın sünnet olduğunu söyleyen fakihlerin konuyla ilgili ifadelerinden anlaşıl-

dığına göre kurban kesmek, normal şartlardaki müekked sünnetlerden daha üst derecede bir konumdadır; ancak farz değildir. Farz (vacip) ile müekked sünnet arasındaki bu konumlandırma, adeta Hanefilerin vacip anlayışı paralelindedir.

Görülüyor ki, kurbanın hükmü konusunda, Malikilerin görüşüyle Hanefilerin görüşü, büyük ölçüde paralellik arz etmektedir.

Hanefiler ve Şafiler başta olmak üzere, müçtehitlerin çoğunluğuna göre, koyun ve keçi, kurban mükellefi bir kişi için: deve, sığır ve manda ise, yedi kişi için kurban olarak kesilebilir.

Şafiiiler, Hanbeliler, Caferiler ve Zeydilerin de içinde bulunduğu müçtehit imamların çoğunluğuna göre, kurban kesmek müekked sünnettir. Hanefi müçtehitlerden İmam Ebu Yusuf'tan da bu konuda iki ayrı görüş nakledilmiştir ki, bunlardan birisine göre kurban kesmek vaciptir, diğerine göre ise müekked sünnettir.

ŞAFİİLERE GÖRE KURBAN İBADETI, SÜNNETİN ÜZERİNDE BİR YÜKÜMLÜLÜKTÜR

İmam Şafii'ye göre, kurban kesmeye gücü yeten kimse, yolcu bile olsa, hatta hac için Mina'da bulunuyor olsa bile, kurban (udhiyye) kesmekle mükelleftir. Fakat İmam Şafii'ye göre, kurban kesmek, gücü yeten kimse için müekked aynı sünnet iken, ayrıca kurban mükellefinin bakmakla yükümlü bulunduğu aile fertlerinin her biri hakkında ise, kifai sünnettir. Dolayısıyla, bir ailede kesilen bir kurban, sahibi için aynı müekked sünnetin, aile fertleri içinse kifai sünnetin ifası mahiyetindedir. (Şafii, el-Ümm, II, 221-224).

Şafiiilere göre kurban kesmeye gücü yeten kimsenin kurban kesmesi, müekked sünnet ise de, Şafii içtihat sistematigi içerisinde kurban ibadeti, diğer müekked sünnetlerden daha üst derecede bir mükelle-

fiyettir; ancak farz da değildir. Bilindiği gibi, Şafii içtihat sistematüğinde de, vacip ve farz genellikle aynı anlamda kullanılmaktadır. Dolayısıyla, sünnet ile farz (vacip) arasında ara bir teklifi hüküm bulunmamaktadır. Ancak, kurbanı diğer sünnetlerle aynı seviyede görmedikleri için, normal olarak müekked sünnetlerden üst, farzdan ise daha alt kademede bir ibadet olduğunu belirtirken, bu ara kademeyi ifade eden bir terim bulunmadığı için, müekked sünnet ifadesi yanında bazı kayıtlar koymayı gerekli görmektedirler. İmam Şafii'nin, kurbanın hükmü konusundaki ifadelerinde, kurbanın sünnet bir ibadet olduğunu, terk edilmesini sevmeyişini, ancak farz da olmadığını belirtmesi bu durumdan dolayıdır. (Şafii, el-Ümm, II, 221-224).

Bu yüzden, kurbanla ilgili olarak Şafii mezhebindeki temel fıkıh kitaplarında “terk edilmemesi gereken, dini şeaïrden (dînî sembollerden) olan müekked sünnet” ifadesi yer almaktadır. Dolayısıyla, kurbanın diğer sünnetlerden farklı olarak, sahip olduğu bu özel konumunun, şeaïr boyutlu, yani İslâm'ın şiarı (sembolü) mahiyetinde bir ibadet olmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir. (Nevevi, Mecmu, VIII, 383-384).

Bilindiği gibi, İslâm'ın değerler sisteminde, şeaïr boyutlu mükellefiyetler özel bir statüye sahiptir. Bu özel statü ise, aynı teklifi hükmü taşıyan dini mükellefiyetlerden, şeaïr kabilinden olanların, fertle birlikte toplumu da ilgilendirdikleri ve aynı zamanda ilgili dini değerleri topluma hatırlattıkları için, bu özelliği taşımayan mükellefiyetlere göre sahip olduğu daha üst bir konumdur.

Şafii içtihat sistematüğinde de, şeaïr kabilinden olan dini mükellefiyetlerin sahip olduğu bu özel konum ve bu özel konumla verilmek istenen mesaj, titizlikle öne çıkarılmaktadır. Nitekim, bu anlayışın gereği olarak, Şafii içtihat sistematüğinde, şeaïr özelliğinden dolayı, kifai sünnetler aynı müekked sünnete, kifai farzlar da aynı farzlara göre, sevap ve sorumluluk açısından daha önceliklidir. (İsnevi, Temhid, 74-78). Yani, herhangi bir dini mükellefiyetin şeaïr (şiar-sembol) boyutlu olması, onu değerler sisteminde daha üst seviyede bir konuma getirmektedir. Bu kapsamda, Şafii içtihat sistematüğünde, sırf şeaïr (sembol) özelliği taşıdığından dolayı, ezan, namazın cemaatle kılınması ve hatta cemaatle namaz kılmak kamet getirilmesi gibi dini mükellefiyetlerin,

(farklı içtihatlar bulunmakla birlikte) müekked sünnet olduğu halde, farz-ı kifaye gibi değerlendirildiği görülmektedir. (Nevevi Mecmu, III, 82 vd.; IV, 182 vd.; Remeli, Nihayetu'l-Muhtac, II, 129 vd.).

Buna göre, Şafii mezhebindeki temel fıkıh kitaplarında, “kurban mükellefiyeti için gerekli şartları taşıyan kimsenin kestiği bir kurban, kendisi hakkında şiar (şeaïr) mahiyetli aynı sünnet; ailenin kurban ke-sebilecek durumda olmayan diğer fertleri hakkında ise, yine şiar (şeaïr) mahiyetli kifai sünnetin ifası için yeterli” olduğuna dair ifade, bu mezhepteki anlayışa göre de, kurbanın İslâm'ın değerler sistemindeki konumunu göstermesi açısından özel öneme sahiptir. (Nevevi, Mecmu, VIII, 383-384).

Şafii mezhebinde de kurban, hanefilerde olduğu gibi kesilir.

(Bkz.: s. 16-17)

Görülüyor ki, Şafii mezhebindeki anlayışa göre de, kurban kesmenin hükmü sünnet olarak isimlendirilmekle birlikte, normal şartlardaki müekked sünnetlerden daha üst konumdadır. Yani, Şafii'lere göre de kurban kesmek farz değildir; ancak kurban, şiar (şeaïr) mahiyetli olduğu için diğer müekked sünnetlerden de daha üst konumdadır. Hatta, bu bilgilerden, Şafii mezhebine göre kurban kesmenin hükmü, Hanefilerdeki vacipten daha üst seviyede bir dini mükellefiyet olduğu anlaşılmaktadır.

Buna göre, hem Maliki ve hem de Şafii mezhebinde yazılan fıkıh kitaplarındaki, kurbanın (udhiyye) sünnet olduğuna dair ifadelerden hareketle, bu ibadetin gerektiği gibi önemsenmemesi sonucuna götüren değerlendirmeler bilimsellikten uzaktır.

Görülüyor ki, kurbanla ilgili ayet ve hadisleri bir bütün olarak değerlendiren müçtehit imamlar, her bir kurban çeşidiyle ilgili dini mükellefiyet derecesini (hükmü), kendi içtihat sistematiklerindeki ilkeler çerçevesinde belirlemişlerdir. Müçtehit imamların kurbanın hükmüyle ilgili içtihatlarında, bu ibadetin şeaïr boyutunun, yani İslâm'ın şiarı (sembolü) olduğunun ayrıca zikredilmesi, özel önem arz etmektedir. Bundan dolayı, kurbanla ilgili içtihatlar değerlendirilirken, bu ibadetin, İslâm'ın şiarı (sembolü) sayılan bir ibadet oluşu sebebiyle sahip olduğu özel konum dikkatten uzak tutulmamalıdır.

*Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

SUDBA

(KADER)

Bir kurban hikayesi...

Asım YILDIRIM

eller semaya yükselmiş, dua dua yakarışa geçilmişti soğuk bir Şubat gecesinde. Odanın karanlığında, bir karanlığın fısıltıları yükseliyordu odanın tavanına, bir de Akiş'in yalvarışı. Sesine bir titreklik hakimdi. Şu çetin kış koşullarında, ata vatandaydı lakin yine de baba ocağından, ana kucağından, sevdiklerinin sıcak tebessümlerinden uzaktaydı. O gün yaşadıklarını düşündüğünde, içi dışarıdaki çetin kış günlerine inat, bir anda bahar mevsiminin ılık ve tatlı havasıyla doluverdi.

Kendisini ve kendisi gibi düşünen ya da kendisinin onlar gibi düşündüğü yani yüreklerinin bir attığı kardeşlerini hangi sebeplerin buralara getirdiğini o an daha iyi anlıyordu. Daha iyi anlıyordu, ana babayı terk ederek, yurdu yuvayı arkada bırakarak buralara geliş sebeplerini. Bir gün önce başlayıp, o gün sona eren olaylar zinciri gözlerinin önünden geçince; "el-hamdülillah" dedi.

Anadolu'nun yiğit evlatları, yeryüzünde el uzatıp gönüllerindeki paylaşılabilecek insan kalmayıp, aya merdiven dayayacak zaman gelinceye kadar, bir şeye söz vermişlerdi. Açacakları yüreklerini en müstesna köşesine kadar. Kalmayacaktı el uzatmayacakları ve ilgi göstermeyecekleri mahzun bir gönül. Sözleri buydu. Onun için çıkmışlardı yurtlarından, yuvalarından. Biliyorlardı ki omuz verdikleri yük, daha nice omuz tarafından taşınacak ve insanlığa ebedi muştuyu verecekti.

Soğuk Şubat'ın soğuk bir gecesiydi. Seccadesinde otururken, yağın kar ve esen buz gibi rüzgarın uğultusu vardı dışarıda. Bir de arada sırada sokaktan geçen, bahtı kara, 70 yılını esaretle geçirmiş, kimliklerini kaybedeyazmış bir neslin şanssız çekik gözlü bir ferdinin, karda giderken çıkardığı ayak sesi. Lakin o,

ne dışarıyı ve dışarıdan gelen sesi duyuyor, ne de karın ışıltısının içeriye süzülen parıltısını görebiliyordu.

Üşüyor muydu yoksa ağlıyor mu, belli değildi. Gözleri dolup dolup boşalıyor, yanakları akan damlalarla ark oluyordu. Hafızası, gurbet diyarlarında, hicret yurtlarında yaşadığı ilk Kurban Bayramına ve bayramın ilk günü yaşadıklarına götürdü kendisini...

Heyecanlıydı. İlk kez baba ocağından uzakta Kurban Bayramını idrak ediyordu. Türkiye'den gelmiş kardeşleriyle bir olup, yıllar boyunca dinden uzak kalmaya zorlanmış Orta Asya'nın yiğit insanlarıyla saf tutup, şehrin en büyük camiinde Bayram namazını kılmışlardı. Aralarında topladıkları paralarla, arefe günü kurbanlıklar almışlar, koçlarının alınlarını da kınalamışlardı. Herkes bir tane kurban kesemiyordu. Zar zor geçinmelerine yetecek kadar aldıkları maaşları, maddi sıkıntılar yaşamalarına sebep oluyor, ama onları iyilik yapmaktan, hayır işlemekten geri bırakmıyordu. Bütün olumsuzluklara rağmen bu genç fidanlar beraber hareket edip, kurban kesmenin sevabını paylaşmaya karar vermişler ve kurbanlıklar için aralarında para toplamışlardı.

Namaz kılınmış ve cami avlusuna çıkılıp, yüreklerdeki sızıyla birlikte saf tutan cemaate, Akif ve arkadaşları da dahil olmuşlar, ahaliyle bayramlaşmışlardı. Bayramlaşmanın ardından, içlerinde evli olan tek arkadaşlarının evine kahvaltı yapmaya gittiler. Halil İbrahim sofrasının bereketiyle bereketlenmiş bayram sofrasında gıdalandıktan sonra, kurban kescekleri yere hareket ettiler.

Bir gün önce kendi aralarında konuşmuşlar ve karar vermişlerdi: Kurbanlarının etlerini, yaşadıkları yerdeki, tanıdıkları tanımadıkları, adını bildikleri ya da bilmedikleri komşularına dağıtacaklar ve Allah rızası için tanışmak adına basamak yapacaklardı bunu. Tekbirler eşliğinde kesilen kurbanlar, karlı ve soğuk havada parçalanıp, paylara ayrıldıktan sonra birer birer komşulara dağıtılacaktı. Hem de kapı ayırt etmeksizin, Müslüman Hristiyan oluşlarına bakılmaksızın... birer birer dağıtılacaktı. Öyle istişare etmişler ve karar almışlardı.

Akif ve arkadaşı Yozgatlı Halil de ellerine et paketlerini alıp hemen yakındaki 6 katlı tipik Rus yapımı olan binaya dalıverdiler. En üst kattan başlayıp, zemine kadar inecekdilerdi.

Erken uyanmaya alışık bu çekik gözlü atayurdu insanları da o bayram sabahının bilinciyle erkenden uyanmışlar ve güne öyle başlamışlardı. Ama bizim yiğitler gibi yapmamış, belki de güçleri yetmediği, imkanları olmadığı için Kurban kesememişlerdi.

Akif dokundu önünde durdukların ilk kapının ziline. Kısa bir süre sonra kapıyı açan evin hanımına, o günün Kurban Bayramı olduğunu, kestikleri kurbanı kendileriyle paylaşmak istediklerini, bu vesileyle de bayramlarını tebrik ettiklerini söylediler. Karşısındaki bayanın yüzünde tebessüm belirdi, teşekkür etti, o da bizimkilerin bayramını kutladı ve kapıyı kapattı. Mutlu olmuşlardı. İlk kapı ve kabul görüş. İkinci, üçüncü, beşinci derken sıra, ikinci katta bulunan bir daireye geldi. Acele ediyorlardı. Daha iki bina vardı önlerinde. Kurban etleri ve onları dağıtacakları kapılar kendilerini bekliyordu.

O dairenin kapısına gelinceye kadar hiçbir kapı, ikramlarını geri çevirmemiş, hatta çok mutlu olduklarını belirtip dua edenler bile olmuştu. Kapının ziline dokunma sırası yine Akif'teydi. Akif, tatlı bir heyecanla dokunuverdi parmağıyla zile. Bu defa, içeriden ses gelmedi diğer kapılardan geldiği çabuklukla. Biraz daha beklediler. Yaklaşık 3 dakika sonra içeriden bir ses geldi.

“İdu” “Geliyorum” diyordu Rusça. Ardından bir kelime daha; “podorjditi pajalusta”

“Bekler misiniz lutfen?”

Beklediler yaklaşık bir dakika kadar daha kapının önünde. Kurbanlıklarının etini paylaşabilmek ve gönülden gönüle bir köprü kurabilmenin temelini atabilmek için. Kapıyı, artık iki büklüm olmuş, başı saçlarının ön tarafı gözükecek şekilde örtüyle kapalı, koyu mavi gözlü bir Rus teyze açtı. Kendilerini tanıtp, bugün Allah için kurban kestiklerini, onun etinden de bir parçayı kendisine getirdiklerini söyledi alında gece namazının kırmızı bir gülü duran Akif. Adı Nadierjda idi yaşlı Rus kadınının. Türkçedeki anlamıyla “ümit” Şaşırılmıştı Nadierjda. Zira

ümidini yitireli çok olmuştu. Aylar ve yıllar var ki birileri kapısını çalıp da bir şeyler ikram etmemiști kendisine. Yalnızlığın kollarına hapsolmuş, “sudba” “kader” dedikleri mukadderata boyun eğmişti. Şaşkınlığı yüzüne aksetmiş ve bunu sözleriyle hemen iletmişti karşısındaki ak yüzlü yiğitlere:

- Bir yanlışlık olmasın, dedi. Ben Müslüman değilim ki.

- Olsun, dedi bizim kara yağız yiğitler. Bizim kurbanımızın eti herkes için. Biz Müslümanlar, senede bir de olsa kurban keser ve etini Allah rızası için etrafımızda bulunanlarla ve de özellikle ihtiyaç sahibi olanlarla paylaşıyoruz. Sizinle de paylaşmak istedik. Sizin de bayramınızı kutluyor ve kurbanımızdan ayırdığımız bu parça eti kabul etmenizi istirham ediyoruz, dediler.

- Alamam, dedi yaşlı kadın. İyi düşünün, yanlış yapıyor olmayasınız.

- Hayır, bu sizin, dediler ve eti uzattılar.

Eti eline alan kadın, teşekkür edince, “iyi günler” deyip bir alt kata indiler. İki daire kalmıştı binada. Ellerindeki son parçaları da verip hemen arkadaşlarının yanlarına döndüler.

Ancak Nadierjda teyze, kafasını yoğurup duran soraularla mutfığa yöneldi. Eti mutfak masasına koydu, sandalyesine oturdu ve ete bakarak kendi kendine:

“Bunlar benim kapımı Müslüman olduğumu sanarak çaldılar belki de. Sonra da ayıp olmasın diyerek eti verip gittiler herhalde” diye mırıldandı. Genç adamlar, Müslümanlıktan, Allah’tan, rızadan, paylaşmadan bahsetmişlerdi. Soru işaretleri hücum etti kafasına. İçi rahat etmemiști. Hemen, soğuktan korunmak için yer yer üzeri yamalarla kaplanmış paltosunu giyindi, ayaklarına uzun boğazlı botlarını taktı, eline et paketini alıp, ağır ağır indi merdivenleri. Gençleri bulacak, içini kemiren rahatsızlığı anlatacak ve kurban etini onlara iade edecekti.

Ağır adımlarla karlı sokaklarda ilerledi ve bir binanın bahçesindeki kalabalığın yanına yaklaşp kalabalıkta bulunanlardan Akif’le arkadaşı Halil’in yanlarına gitti. Tanımıști bizim delikanlılar Nadierjda teyzeyi. Kadın bir iki derin soluk alıp verdikten sonra belini doğrulttu;

- Ben, bana getirdiğiniz eti iade etmeye geldim, dedi. Ben Müslüman değilim. Bir yanlışlık oldu herhalde. Kurban Siz Müslümanlar için. Bense bir Hıristiyanım.

Halil hemen atılıp;

- Teyzeciğim, Müslümanlık paylaşımcı bir dindir. Biz kurbanı Allah rızası için keser ve etini de Onun rızasını kazanmak için dağıtırız. Biz ilk kez yurdu-muzdan, Türkiye’imizden uzakta bir bayram yaşıyor ve bunu da sizlerle paylaşmak istiyoruz. Allah, elimizdeki paylaşmayı emrettiği için biz de mevcut olanı Sizinle bu bayram vesilesiyle paylaşmak istedik. Lütfen kırmayın bizi ve kabul edin hediyemizi, dedi.

Nadierjda teyze etkilenmişti. “Nasıl bir dindir bu Müslümanlık” deyince, bizim adeta ruhlara hayat üfleyen delikanlılarımız kısaca anlatıverdiler güzel dinimizi. Nadierjda teyze, duydukları karşısında başını sallıyor, her geçen dakika biraz daha pür dikkat kesiliyordu anlatılanlara ve anlatan nur yüzlü fidanlara.

Bildiklerini, yaklaşık 45 dakika boyunca anlattılar o soğuk bayram sabahında. Altına verdikleri sandalyede oturan koyu mavi gözlü, bembeyaz yüzlü Nadierjda teyze, birden;

“Ben de anlattığımız bu güzel dininize girebilir miyim? Bu nasıl mümkündür” diye sorunca iki arkadaş birbirlerine baktılar. Şaşırılmışlar ancak Allah’ın bu lütfu karşısında da içlerinden hemen şükür ifadelerini geçirmişlerdi.

Şehadeti anlattılar. Yavaş yavaş, dilinin döndüğünce de ona tekrarlattılar. Adı “ümit” olan Rus kadın Nadierjda Müslüman olmuştu. Kırık dökük kelimelerle şehadet getiriyor, şehadet getirdikçe de yüzüne bambaşka bir renk yayılıyordu. “La ilahe illallah, Muhammed rasulullah” diyordu. Hem de ardı ardına. Mutluluğu gözlerinden okunuyordu.

Birden oturduğu sandalyeden doğruldu ve gitmek için izin istedi. Evine gidip kendiyile baş başa kalmak ve içini kaplayan huzuru daha derinden hissetmek istediğini söyledi.

Akif’le Halil, Nadierjda teyzenin itirazlarına rağmen ona eşlik edip, dairesinin kapısına kadar gö-

türdüler. Nadıerjda teyzenin şaşkın bakışları önünde, ellerini öpüp vedalaştılar. En kısa zamanda geri geleceklerini, bir sıkıntısı olduğunda kendileriyle mutlaka paylaşmasını beklediklerini, yapılacak işlerinde de mutlaka haber vermesini söyleyip ayrıldılar ordan.

İçleri coşku doluydu. Ama aynı zamanda Allah'a şükrediyorlardı. Allah, birinin ahiretini kurtarmasına onları ve kestikleri kurbanın etini vesile kılmıştı. Nadıerjda teyzenin miracı Kurban Bayramı olmuştu.

Akşam olunca, yaşadıkları bayram telaşıyla evlerine dağılmışlardı. Tatlı bir yorgunluk hakimdi. Aynı evde kalan Akif ve Halil ile diğer iki arkadaşları yorgun düşmüşler, beraberce kıldıkları yatsı namazından sonra yataklarına uzanıvermişlerdi.

Bayramın ikinci günü ve saat 9 civarında, bir önceki gün kurban eti dağıttıkları binalardan birinde oturan tanıdık bir yüz çaldı kapılarını. Telaşlıydı. Hemen gelmelerini istiyordu Akif'le Halil'den. Üstlerine bir şeyler alıp, hemen çıktılar sokağa bizim garibler. Lapa lapa kar yağmaya başlamıştı. Kar yağışından göz gözü görmüyordu adeta. Hemen yan binaya girdi kapılarını çalan kişi. Onlar da peşlerinden. İkinci kata çıktılar. Sola dönüp, açık duran bir dairenin kapısının önüne geldiler. Bu Nadıerjda teyzenin eviydi. O ana kadar öğrenmemişlerdi. Onları haberdar eden komşuları, sabah ekmek getirdiği yaşlı Rus kadının gece vefat ettiğini ve bunu da Akif'le Halil'e bildirme zorunluluğu duyduğunu söyledi. Gençler şok yaşıyorlardı. Ancak içlerinden de daha bir günlük Müslüman Nadıerjda teyzenin ruhuna fatihalar ve yasinler yolluyorlardı...

Akif, bunları düşünürken, kendisi gibi, yüzlerce kardeşinin buralara gelmesine vesile olanlara, kendilerine rehberlik edenlere, bu ufku onlara açan büyüğüne dualar ediyor, bir kişinin imanına vesile ettiği için de Allah'a binlerce defa hamd ediyordu. Gözlerinden dökülen yaşlara, dudaklarından dökülen şu dua eşlik ediyordu:

“Allah'ım, bu iman hizmetine gönül veren hizmet erlerini Senin rızan istikametinden ayırma ve bütün insanlığa Seni hakkıyla anlatmayı hepimize nasip eyle. Rabbim, bizim miracımızı da Peygamber efendimizin miracına benzet. Amin”

KURBAN HAKKINDA MERAK ETTİKLERİNİZ

Metin ERHAN

**Kurban kesilmeyip, canlı olarak veya bedeli yoksu-
la verirse, kurban ibadeti yerine getirilmiş olur mu?**

Kurbanın rüknü, kurban edilmesi caiz olan hayvanlardan birini, kurban kesme günlerinde kesmektir. Bu sebeple, kurban kesmek yerine, kurban bedelini veya kurbanlık hayvanı (kesilmeden) yoksula yahut bir hayır kurumuna bağışlamakla, kurban ibadeti yerine getirilmiş olmaz. Kurbanın fiyatı başka birisine verilerek vekaleten kurban kesilebilir. Ancak kurban, herhangi bir sebeple, eyyam-ı nahr denilen kurban kesme günlerinde kesilememiş ise bu günlerden sonra kurban kesilmez. Bu takdirde sadakaya dönüşür; dolayısıyla kurbanlık hayvanın aynısının veya bedelinin tasadduk edilmesi gerekir.

Kişinin kurbanı bizzat kendisinin kesmesi veya kesilirken başında bulunması gerekir mi? Bu iş için bir kimseye ya da hayır kurumuna vekalet verebilir mi?

Kurban kesmekle yükümlü olan kişinin, keseceği kurbanı bizzat satın alması, kendisinin kesmesi veya kesilirken yanında bulunması -kurbanın sahih olması için- gerekli değildir. Bunlar vekalet yoluyla da yapılabilir. Çünkü kurban malî bir ibadettir. Malî ibadetlerde vekalet caizdir. Hiçbir mazeret olmadan da, kişi kendi adına kurbanını satın alıp kesmek üzere güvendiği bir kimseyi vekil tayin edebilir. Vekil, hakiki şahıs olabileceği gibi, hükmi şahıs, yani özel bir kuruluş da olabilir.

Tavuk ve horozdan kurban olur mu?

Kurban, tavuk, horoz, ördek, kaz gibi küçük hayvanlardan kesilmez. Hattâ bunlardan kurban kesmeyi adayan kimseye hiçbir borç terettüp etmez. Zira bunlardan ne adak olur ne de adak kurbanı. Bu tür hayvanlar, kurban için değil, et için kesilir.

Talebe yurtlarına kurban hibe edilebilir mi?

Kurbanı kendi kesmeyip ihtiyaç yerlerine hibe etmek de caizdir. Hatta yarınlarmızın teminatı olan

öğrencilerimizin yetiştirildiği yerlere kurban parasını verip de kestirmek uygun olan bir hizmet anlayışı ve kurbanı tümüyle değerlendirme halidir.

Koyunu da birkaç kişi ortak olarak kesilebilir mi?
Sığır ve deveye yedi kişiye kadar ortak olunursa da koyun ve keçiye tek kişi sahip olur, ortaklık caiz olmaz. Ortakların hepsi de kurban niyetiyle ortak olmalı, içlerinden bir kişi olsun et almak niyetiyle ortaklığa girmiş olmamalıdır. Akika, yahut da adak kurbanına niyet etmek ortaklığa mani olmaz. Çünkü bunlar da kurbandır. Kasaplık et niyeti yoktur.

Taksitle ya da kredi kartıyla kurban alınabilir mi?
Kişi, mülkiyetinde bulunan ve kurbanlık vasfını taşıyan hayvanı, kurban olarak kesebilir. Bu itibarla ister peşin, ister taksitle, isterse kredi kartıyla olsun satın aldığı hayvan, kişinin mülkiyetine geçtiğinden, bu hayvanın kurban edilmesinde sakınca yoktur. Nitekim helal olan her türlü alışverişle kurban da alınır. Taksitle veya kredi kartıyla yapılan alışverişler caiz olduğuna göre kurbanı da taksit veya kredi kartıyla almak caizdir.

Kurban ne zaman kesilir?

Kurban, Kurban bayramının birinci, ikinci ve üçüncü günleri kesilir. Birinci günde kesilmesi daha faziletlidir. Kurbanın ilk vakti bayram namazının kılınmasından sonra başlar. Kurbanı geceleyin kesmek tenzihen mekruhtur. İmam Şafîye göre kurbanlar bayramın dördüncü günü güneş batıncaya kadar kesilebilir.

Kurban parasını başka yerlerde kullanmak doğru mudur?

Kurban ibadeti için ayrılan paranın başka bir yerde harcanması caiz değildir. Her ibadetin ayrı bir yeri vardır. Zekatın, fitır sadakasının ve kurbanın yeri ayrıdır. Birisi diğerinin yerine geçmez. Dolayısıyla kurban kesilmek üzere verilen parayı alıp başka bir yerde kullanmak caiz değildir.

Kurban bayramından önce, arefe günü hangi kurbanlar kesilir?

Nafile kurbanlar, vacip olan adak kurbanları arefe günü dahil olmak üzere kurban bayramından önce kesilebilir. Udhiyye denilen ve vacip olan kurban ise sadece kurban bayramının ilk üç günü kesilir.

Nafile kurbanlar nelerdir?

Vacip kurbanların dışında, nafile olarak kesilen kurbanlardır. Akika kurbanı, Hacc-ı ifrad yapanların kestikleri kurbanlar, kurban bayramı dışında kesilen kurbanlar, sevabı Efendimiz'e (s.a.s.) ve ölmüşlere bağışlanmak üzere kesilmiş kurbanlar, hep nafile kurbanlardır.

Kurbanı vekalet vererek kestiren kişi kendi kurbanının etinden değil de başka nafile veya adak kurbanlarının etinden yiyebilir mi?

Kurban kesen veya vekaletle kestiren insanın illâ da kendi kestiği kurbanın etini yemesi gerekir diye bir yükümlülük yoktur. Bu mübahtır. Dolayısıyla kişi, kendi kestirdiği vacip olan kurban etinden de yiyebilir, arefe günü kesilmiş nafile kurban etinden de yiyebilir.

Teşrik Tekbirleri Nedir? Kurban Kesmeyenler de Teşrik Tekbirleri Getirir mi?

Bilindiği üzere, kurban bayramı, kamerî aylardan Zilhicce'nin onuncu günü başlar ve dört gün devam eder. Bayramın dört gününe, Arefe günü de ilave edilince bu beş güne "Eyyâm-ı Teşrik" denilir ki, farz namazların peşinden aldığımız "Tekbir Günleri" demektir. Bu tekbirlere de "Teşrik Tekbirleri" denir. Teşrik tekbiri şöyledir: "Allâhü Ekber, Allâhü Ekber, Lâ ilâhe İllallâhü Vallâhü Ekber. Allâhü Ekber Velillâhi'l-hamd." Arefe gününün sabah namazından itibaren bayramın dördüncü günü ikinci namazına kadar, yirmi üç vakit farz namazların peşinden, selâmdan sonra bu tekbiri bir defa getirmek vâciptir.

İster cemaatle, ister yalnız başına namaz kılan, kurban kesen veya kesmeyen, yolcu olan veya olmayan kadın-erkeğin; farz olan her namazın peşinden Teşrik tekbirlerini getirmeleri gerekir.

AKİKA KURBANİ

Eşref ÖNEN

Peygamberimiz,
torunları Hasan ve
Hüseyin için birer
koçu, akika kurbanı
olarak kesmiştir.

Yeni doğan çocuğun ilk günlerinde Cenab-ı Hakk'a bir şükran nişanesi olarak kesilen kurbanı "akika kurbanı" adı verilmiştir.

Esasen akika yeni doğan çocuğun başındaki ana tüyünün adıdır.

Akika kurbanı Hanefi mezhebinde mübahtır. Ama böyle şükür niyetiyle yapılan bir mübah kurbiyete dönüşmektedir. Zira niyet, âdetleri ibadete, mübahları da taate yani yapılmasından dolayı sevap kazanılan bir amele çevirir. Böylelikle de akika kurbanı nafîle bir ibadet olmaktadır. Akika kurbanı kesmek diğer mezheplerde sünnet; Zahiriyye mezhebinde ise vaciptir.

Peygamberimiz, torunları Hasan ve Hüseyin için birer koçu akika kurbanı olarak kesmiş ve ümmetine de yeni doğan kız ve erkek çocukları için kesmelerini tavsiye etmiştir.

Peygamberimizin bu şekildeki uygulama ve tavsiyesini dini bir gereklilik olarak değil de, doğum gibi bir mutlu olayın yakın çevreye duyurulması, sevincin onlarla paylaşılması, böylelikle toplum fertleri arasında dayanışma ve kaynaşmanın temin ve tesisi yönünde tedbir ve örnekler (sünnet, nafîle ibadet) olarak anlamak daha doğru olur.

Akika kurbanını çocuğun doğumunun yedinci günü kesmek müstehaptır. Bununla birlikte doğumundan itibaren buluş çağına kadar kesilebilir. Aynı günde çocuğa isim verilmesi, saçının kesilerek ağırlığınca altın veya gümüşün tasadduk edilmesi ve isminin konulması tavsiye edilmiştir.

Kurban olmaya elverişli her hayvan akika kurbanı olarak kesilebilir. Kesilen bu kurbanın etinden kurban sahibi ve aile fertleri yakın dostları yiyebileceği gibi tasadduk da edilebilir.

Hız. Peygamber bu kurbanın kesilmesi sırasında bir örf olarak başa kan sürülmesi âdetini yasaklamıştır.

İmam Şafiî ve Ahmed b. Hanbel'e göre akika kurbanının kemikleri, çocuğun sağlık ve selâmetine bir hayır dileği olsun diye, kırılmayıp yalnız ek yerlerinden ayrılır ve öylece pişirilmesi güzel bir davranıştır. Diğer mezhep imamlarına göre ise çocuğun mütevazı olmasına ve kötü huylardan korunmuş olmasına bir işaret olsun diye kemiklerin kırılması müstahab görülmüştür. Anlaşılan uygulama niyete göre değişmektedir.

Yeryüzündeki ilk evi barındıran..
Semtine uğrayanları da arındıran şehir.. **Mekke**
Yeryüzünde ilk inşa edilen bina.. **Kâbe**

Gitmenin de ayrılmanın da zor olduğu bu kutlu
beldeye **mukaddes bir yolculuk** yapmaya
ne dersiniz?

İBRAHİM

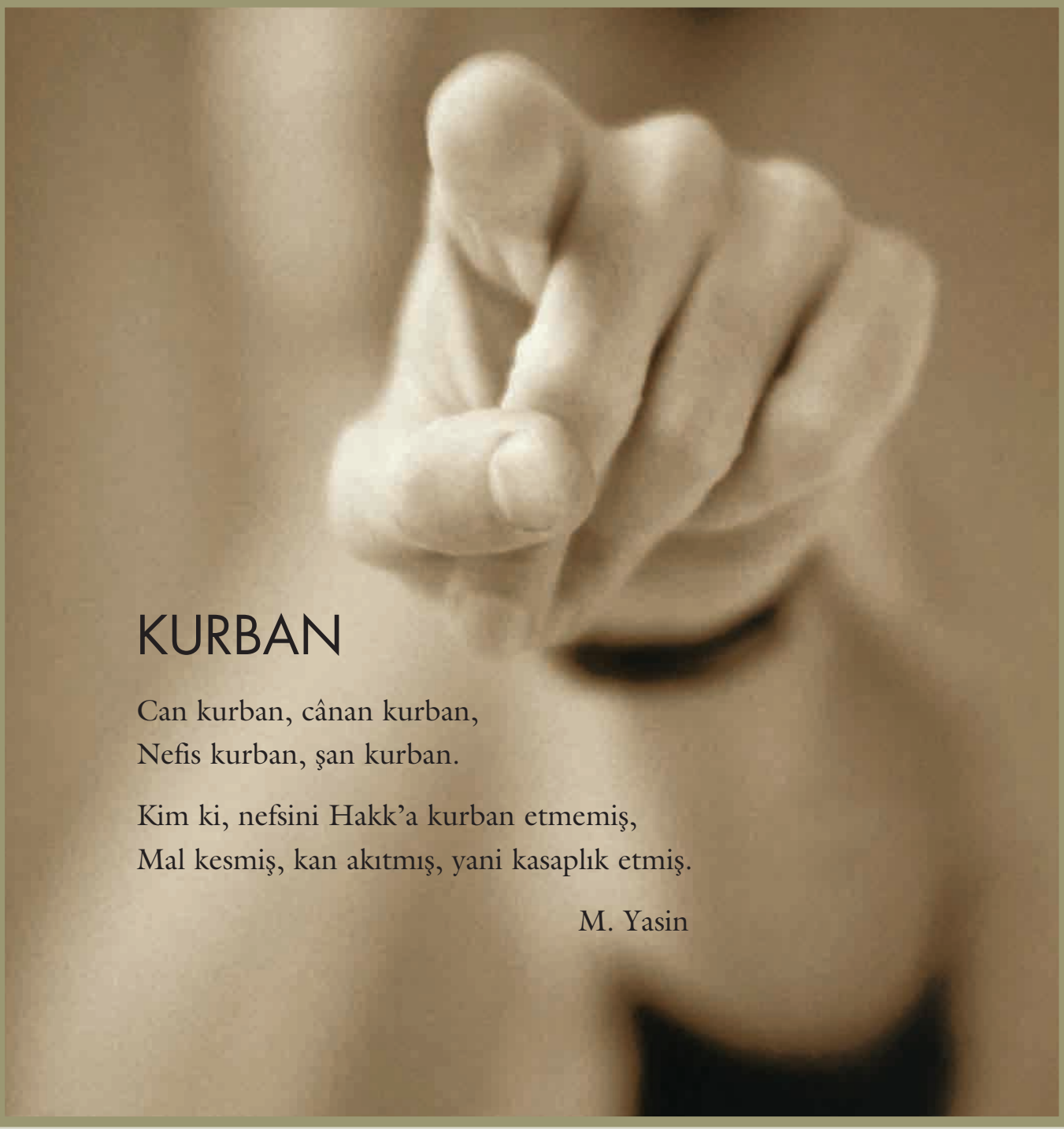
İbrahim SAYAR

İBRAHİM

İbrahim
İbrahim'i bilirsiniz,
Hani Raha ilinden.
Ateşte biten gülünden,
Tanırsınız onu.
Terkettiği tahtından,
Sultanlığı bahtından,
Bilirsiniz ötekini de.
Bir İbrahim daha var...
Sultanlığa meraklı,
Nemrudu içinde saklı;
Gülşeni aramaklı,
Ateş içinde aklı.
Nar içinde bihaber,
Zavallı
Gülşendeyim zanneder...
Deve yitirmiş ormanda,
Arar durur tavanda,
Mahsulü yok harmanda,
Lafları boş havanda
Döver durur,
Böyle avunur...
Gönlünde bir kara seveda,
Derdi dağları aşkın.
Fermanını arar aşkın...
Yar içinde süveyda,
Silip atamaz şaşkın.
İbrahim, İbrahim!
Hani bir kalpte iki yar olmazdı?...
Hani tavanda deve aranmazdı?...

Eğer sen
İbrahimsen,
Bu yollar
Geçit vermez aslanım.
Azığı zehir,
Lokması demir,
Dünyası tuzak,
Leylası yasak sana.
Böyledir emir...
Hakk'a revansan,
Aşka revansan,
Bedeli ödenir...
Bedel,
Bazen Hacer,
Bazen İsmail,
Bazen oğul tadında sarılmak,
Bazen taca, tahta darılmak...
Pazarlığı yapılmaz...
Düş yollara İbrahim,
Bilelim,
Yarın kim?
Bırak İsmail'i,
Bırak Hacer'i.
Burda,
Bu sıcak, susuz yurda.
Hem hiç bakma ardına,
İsterse yem olsunlar
Kuşa kurda.
Köle olmaya tahtını,
Aziz olmaya bahtını,
Hiç bozmadan ahtını
Ver de öyle git.
Oğul, yar deyip ah çekeceksen,
Gözünden bir damla yaş dökeceksen,

Hasretin önünde diz çökeceksen,
Yola çıkmadan yüreğine
Sor da öyle git.
İsmail'i güneşe,
Haceri ateşe
Koy da öyle git...
İsmail yırtınmada,
Hacer çırpınmada.
Ana yüreği dayanmaz,
Çöl bile öyle yanmaz.
Pek derindir yarası...
Safa-Merve arası,
Koşturur İsmail için,
Çırpınır bir yudum su için...
İbrahim Hakk'a tapar da
Hacer, hacerliğin yapar da
ALLAH hiç unuttur mu?...
Ab-ı hayat topuklarda,
Zemzem verir İsmail için,
Zemzem verir Hacer için
İçin artık,
Doyuncaya kadar için...
Hak dilerse ateşler gülzar olur İbrahim!
Çölde zemzem fişkirir, etraf bahar olur
İbrahim!
Yeter ki sen İbrahim ol.
Yeter ki sen müstakim ol.
Yavrunu bıraksan da beşiğinde,
Yüreğini kapı eşiğinde,
Sakin ha bırakma
Zira bu sevda
Tüfeksiz olur
Ama yüreksiz olmaz

KURBAN

Can kurban, cânan kurban,
Nefis kurban, şan kurban.

Kim ki, nefisini Hakk'a kurban etmemiş,
Mal kesmiş, kan akıtmış, yani kasaplık etmiş.

M. Yasin

NEFSİNİ KURBAN ET!

Süleyman SARGIN

Tasavvufu, "Nefsin arzularıyla zıtlaşmak, dinin emir ve tavsiyeleriyle kucaklaşmak" şeklinde tarif eden büyük Allah dostlarının kurban ile ilgili olarak ifade buyurdıkları birkaç husus:

● Cüneyd Bağdadi: "Mina'da kurban kesen bir mü'min eğer nefsinin bütün arzularını boğazlamazsa kurban kesmiş olmaz" (Hucvîrî, Keşfu'l-Mahcub) diyor.

● "Mahabbet Mina'sında nefsinizi, Ona muhalefet kılıcıyla boğazlayınız" sözü gereğince nefsinizi kurban kıl, taki yaptığın hac gerçek hac olsun ve bu suretle vuslat ka'besinin harimine eresin. Acebdir ki fukaranın vücudunda manevi hac yapmak her an mümkün iken kendilerine farz olmayan surî hacca heves ederler ve bu uğurda uzun mesafeler katederler" . (Ankaravi, Minhacu'l-Fukara, s. 113, Gazali, İhya, I, 208, 277, Şah Veliyyullah, Hucetullahi'l-bâliğâ, s. 479, İbn Arabî, el-Futuhatu'l-Mekkiyye, I, 749)

● İbn Arabî'ye göre en büyük kurban nefstir, esas mesele onu boğazlamaktır. Kur'an'da geçen: "Fidâ" (bk. Saffat, 37/107) fenanın remzidir. Koçun kesilmesi nefsten fâni olmak anlamına gelir. Hz. İbrahim rüyasında oğlu İsmail'i boğazladığını görmüştü. Burada İsmail koçun remzidir. O'na rüyada oğlunu değil, oğul remziyle anlatılan koçu kurban etmesi emredilmişti. Ancak Hz. İbrahim rüyayı yorumlamadan olduğu gibi uygulamak istedi ve Allah da O'na kocaman bir koç gönderdi (İbn Arabî, Fususu'l-Hikem, 46, 84, 95, 101).

● İbn Habbaz anlatıyor: Bir bayram günü Mekte'de Cemre'ye yakın bir yerde bulunuyordum. Orada duran bir derviş gördüm. Elinde bir testi veya ibrik vardı. Şöyle yakarıyordu. "Ey benim Efendim! İnsanlar sana kurbanları ve sevap işlerle yaklaşıyorlar. Benim ise canımdan başka bir şeyim yok" Bunu söyledi ve birden haykırıp can verdi (Molla Camî, Nefahâtu'l-Üns. s. 245).

Böyle ölenler hayat-ı cavidân denilen ebedi hayatın ve mutluluğun sırrına ererler:

Vermeyen canın sana bulmaz hayat-ı cavidan

Zinde-i cavid ona derler ki kurbandır Sana (Fuzulî)

● Halk yılda bir kere kurban keser, velî her an sevgilisinin kurbanıdır.

● Âşık, mâ'suku için bir değil, bin can kurban etmeye hazırdır:

● Tasavvufta zebh-ı nefis (nefsi boğazlama) anlayışına göre insan Kurban-ı Ekrem'dir, yani en değerli kurbandır.

Mina'da kurban kesen bir mü'min eğer nefsinin bütün arzularını boğazlamazsa kurban kesmiş olmaz

Kurban cimriliği tedavi eder, insanın vermesini, yardım etmesini kolaylaştırır. Dünya malına olan tutkuyu önler. Fakirlere bir dayanak olur, onları hayata bağlar.

KURBANI EN İYİ ŞEKİLDE DEĞERLENDİRMEK

Ahmed ŞAHİN

İslam kendi içinde güzel bir sistem kurmuştur. Kalkınması İslam'ın kendi kaideleriyle her zaman mümkündür.

Yeter ki Müslüman sistemini iyi kullansın, dini vazifelerini yerinde istimal etsin. Nitekim İslam'ın kendini ayakta tutacak emirlerinden biri zekat, fitre ise, diğeri de kurbandır.

Müslüman zekatıyla, fitresiyle, mensuplarının ihtiyaçlarını karşılar, dertlerine derman olur. Kurban da bu dermanlardan birini teşkil eder. Yeter ki yerinde kullanılsın, çorak araziye atılmaktan kurtulunsun.

Kurban, durumu müsait olanlara vacib olan bir mükellefiyettir. Müslüman bu mükellefiyetini bizzat kendisi icra edebileceği gibi, yavrularımızı yetiştirmeyi gaye edinmiş kurslara, yurtlara, öğrenci barınaklarına vermekle de yerine getirmiş olur. Hatta, ihtiyaç sahibi gençlerimizi yetiştirmekle meşgul olan yurtlara, okullara verilecek kurbanın değeri, bizzat kestiğinden de ileride olabilir.

Çünkü bunda sadece kurban kesmekten ibaret bir mükellefiyet söz konusu olmaz, binlerce ihtiyaç sahibi öğrencinin derdine derman olunmuş, ilme de hizmet edilmiş, neslimizin yetişmesine destek olunmuş olur. Bu bakımdan hibe edilen kurbanların hizmeti çok daha farklı görünmektedir.

Kaldı ki böylesi yerlerde kurbanın sadece eti değil, derisi de tam değerlendirilmekte, hatta bağırsakları ve diğer sakatları da topluca hedefini bulmakta, ihtiyaçları karşılamaktadır.

Bu bakımdan öğrencilerle meşgul olan ilim yuvalarına, vakıf yurtlarına, kurslara ve öğrenci yetiştiren benzeri yerlere verilen kurbanların bütünüyle de-

ğerlendirildiğini düşünmek mümkündür.

Yeter ki kurbanınızı kesmek üzere vekil ettiğiniz kimseye umumi vekalet verin ve deyin ki:

'Kurbanıma ait haklarımı sana devrediyorum, ihtiyaçlı yerlere tasarrufta bulunabilirsin.

Böylece size vekil olan kimse kurbanınızı ya bizzat keser, yahut da en uygun kesen birine vekalet vermek suretiyle kestirir, etini, derisini, bütün sakatlarını münasip yerlerde kullanma selahiyetini de almış bulunur. Bir şüphe ve tereddüt aklınıza gelmesine gerek kalmaz.

Birden fazla kurban kesecek olanlar, yahut da kurbanını kendi yerinde kesme imkanı bulamayıp kestirmek isteyenler öğrenci yurtlarına kestirmekle, hayır yerlerine hediye etmekle hem kurban sevabı alıp, hem de neslimizin yetişmesine katkıda bulunacaklarından dolayı bir taşla iki değil, belki üç dört kuş vurmak gibi birkaç katlı hizmet yapmış olurlar. Çünkü bugün kurbanın derisini, zamanında ve tam hizmet yerine teslim etmekte güçlük çekilmektedir. Halbuki kurban olarak verilip de vekile kestirilmesi halinde hem kurban, hem derisi, hem de diğer sakatları tümüyle toplu halde değerlendiriliyor, zayıfta uğrayan tek organı kalmıyor. Bu da kurbanımızı toplu halde değerlendiren hizmet yerlerine vermeyi cazip hale getiriyor. İhtiyaç duyduğumuz kadar da etinizi yine alabiliyor, kurban etinden de mahrum kalmamış oluyoruz.

Evet, evet... İslam, mensuplarını ayakta tutacak güzel bir sistem kurmuş, yokluk ve sıkıntıdan koruyacak yardımlarını vaz etmiştir. Yeter ki, Müslüman bunları yerli yerinde kullanmasını bilsin, imkanını çorak araziye akıtmasın.

HAC VE UMREDE KESİLEN KURBANLAR

Hedy Ne Demektir?

*H*edy, Kabe'ye ve Harem bölgesine hediye olmak üzere, hac ve umre menasiki ile ilgili olarak kesilen kurban demektir.

Kurban bayramı vesilesi ile kesilen kurbanı ise udhiyye denir.

Kur'ânı Kerim'de "...Her kim hacca kadar umre yaparak sevap kazanmak isterse, onun da kolayına gelen bir kurban kesmesi gerekir..." (Bakara suresi, 2/196) buyrulur bu kurbandan bahsedilmiştir.

Hedy Kurbanı ile Mükellef olanlar ve Hedyin Çeşitleri

Temettü' ve Kiran haccı yapanların, temettü'

veya kıran hedyi kesmeleri vaciptir.

İfrad haccı veya sadece umre yapanların ise ceza kurbanı dışında hedy kurbanı kesmeleri gerekmez. Eğer nafîle olarak kesmek isterlerse, kesebilirler.

Hedy kurbanları, nafîle ve vacip olmak üzere iki kısımdır.

a. Nafîle Hedy

Hac veya umre yaparken vacip olmadığı halde sevap kazanmak maksadıyla kesilen kurbandır.

İfrad haccı veya sadece umre yapanların nafîle hedyi kesmeleri müstehaptır.

b. Vacip Hedy

1. Temettü' ve Kıran Hedyi: Temettü' ve kıran haccı yapanların bir mevsimde umre ve haccı birlikte eda etmiş olmalarına şükürde bulunmak maksadıyla kesilmesi vacip olan kurbandır.

2. Ceza Hedyi: Hac ve umrenin vaciplerinden birinin terk edilmesi, vaktinde eda edilmemesi, ihram ve Harem bölgesi yasaklarına riayet edilmemesi sebebiyle kesilmesi vacip olan kurbandır.

3. İhsar Hedyi: Hac ve umreye niyet edip ihrama girdikten sonra çeşitli manilerle Kabe'yi tavaf ve Arafat'ta vakfeyi yapamayacak olanların ihramdan çıkmak için kesmeleri gereken kurbanlardır.

4. Nezir (adak) Hedyi: Harem bölgesinde kesilmek üzere adanan kurbanlardır. Vacip olmasının sebebi adak olmasıdır.

Hedy Kurbanının Kesileceği Yer ve Zaman

Gerek vacip, gerekse nafîle olsun bütün hedy kurbanları Harem bölgesi sınırları içinde kesilir. Kurban bayramının üçüncü günü akşamına kadar kesilecek olan kurbanların Mina'da, sair günlerde kesilecek olanların ise Mekke'de kesilmesi efdaldır.

Temettü' ve Kıran Hedyleri, bayramın birinci günü fecr-i sadıktan itibaren kesilebilir. Daha önce kesilmesi caiz olmaz. Temettü' ve kıran hedylerinin imam Ebu Hanife'ye göre "eyyam-ı nahr"da (bayramın üçüncü günü akşamına kadar) kesilmesi vacip, imam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'e göre ise sünnettir. Mazeretsiz olarak bu günlerde kesilmezse İmam Azam'a göre biri kaza, birisi de ceza olmak üzere daha sonra iki kurban kesilmesi gerekir.

Hedy Kurbanlarının Etleri

Temettü' ve kıran haccı yapanların kestikleri şükür kurbanları ile nafîle olarak kesilen hedy kurbanlarının etlerinden herkes yiyebilir. Ancak ceza ile ih-sar kurbanının etlerinden sahipleri ve bakmakla sorumlu oldukları kimseler ve zenginler yiyemezler. Adak kurbanında olduğu gibi bu kurbanların etlerini fakir kimselere dağıtırlar.

Kurban Yerine Oruç Tutmak

Temettü' ve kıran haccına niyet edip de üzerine şükür kurbanı vacip olanlardan, çeşitli sebeplerle kurban kesme imkânı bulamayanlar, üçü hac esnasında, yedisi de hacdan sonra olmak üzere on gün oruç tutarlar. İlk üç günün, hac ayları içinde, ihrama girdikten sonra ve kurban bayramından önce tutulmuş olması gerekir.

Üç gün oruç tuttuktan sonra, kurban kesme günlerinde ve henüz tıraş olmadan önce kurban kesmek mümkün olursa, tutulan oruç kurbanı bedel olamayacağı için, kurban kesmek gerekir. Şayet Kurban kesilebilecek günlerden sonra bu imkân elde edilirse, kurban kesilmesi gerekmez.

Gerek hac yaparken tutulan üç gün, gerekse hacdan sonra tutulması gereken yedi gün orucun aralıklı olarak tutulması caizdir, ara vermeden tutulması ise daha faziletlidir.

Kurbanlıkların ne eti, ne de derisi Allah'a (cc) ulaşır. Yaradan'a ulaşan sizin takvanızdır. Kurbanı Allah (cc) rızası için kesmeli, etini Allah (cc) rızası için dağıtmalı.

ÖLMÜŞ KİMSELERE KURBAN KESİLİR Mİ?

Remzi KUŞÇULAR

Bir kimse, sevabını ölmüş bir akrabasına veya sevdiği bir kimseye bağışlamak üzere kurban kesebilir. Tıpkı ölen bir insanın ardından onun adına sadaka verildiği, hacc yapıldığı gibi, kurban da kesilebilir. Nitekim Peygamber Efendimiz, ümmetinden kurban kesemeyenler adına kurban kesmiştir.

Ebu Davud, Sünen’inde “Ölen kimsenin ardından kurban kesme” adı altında müstakil bir başlık yaparak şu hadisi rivayet etmiştir:

“Hz. Ali (r.a.), birisi Peygamber Efendimiz için olmak üzere iki tane koç keserdi. Kendisine bunun sebebi sorulduğunda ‘Allah Resulü bana yaşadığım müddetçe kendisine kurban kesmemi vasiyyet etti.’ asla bunu terk etmem!” buyurmuşlardır.

Peygamber Efendimizin, Hz. Ali’ye kendisi için kurban kesmesini vasiyyet etmesi, O’nun adına kurban kesilmesini sevdiğine delalet eder. Bu itibarla imkânı olanların sevgili peygamberimiz için her sene en azından bir koyun/koç kesmesi veya bir ineğin yedide bir hissesine ortak olması çok yerinde bir davranış olur. Cenab-ı Allah bizleri Efendimiz için kurban kesmeye muvaffak kılsın ve bunda bizleri ebedlere kadar daim kılsın, rızasına nail eylesin. Peygamber Efendimizi bizden hoşnut ey-

lesin. Efendimiz’e, âli beytine, ashabına, ezvac-ı tahirata salatu selâm olsun. Amin..

Bir kimse kendi parasıyla aldığı, sevabını ölmüş bir yakınına bağışlamak üzere kestığı kurbanın etinden yiyebilir, başkalarına da yedirebilir. Bu niyetle kesilmesi düşünülen bir hayvanın bayram günlerinde kesilmesi de şart değildir. Her zaman kesilebilir. Hatta arefe günü kesilip fakirlere dağıtılması daha isabetli olur. Çünkü kurban bayramı günü zaten fakirlere et dağıtılacaktır. Arefe günü kesilip dağıtılsa, o günde onların et yemeleri temin edilmiş olur.

Eğer ölen kimse kendisi adına kurban kesilmesini vasiyyet etmiş ise bu kurbanın bayram günleri içinde kesilmesi gerekir. Böyle bir kurban etinden kesen kimse yiyemez. Tamamının tasadduk edilmesi gerekir. Ölen şahsın vasiyeti olmaksızın parasından alınarak kurban kesiliyorsa bu kurban da vasiyyet üzerine kesilen kurban gibidir.. Vasiyyet veya adak olmasa bile Şafilere hariç fakihlerin çoğunluğuna göre sevabı ölüye bağışlanmak üzere onun adına kurban kesilebilir.

Bu şekilde kesilen bir kurbanın Kurban bayramında kesilen diğer hayvanlardan farkı yoktur.

FAKİRLER

KURBAN KESEBİLİR Mİ?

Kalbine sor! Müftü fetva verse de...

Kurban, maddi durumu iyi olanların üzerine vacip olan bir dinî mükellefiyettir. Öyle olunca ekonomik durumu müsait olmayanların böyle bir mükellefiyetlerinin olmadığı kendiliğinden meydana çıkmış olur. Burada, 'Acaba benim durumum müsait mi, kurbanla mükellef olup olmadığım nasıl anlaşılır?' diye bir soru da akla gelebilir.

Bunun ilmî cevapları da verilebilir. Konuyu teknik tabirlere boğmadan farklı açılardan bakarak da hükme bağlayabiliriz. Denebilir ki:

'Kendi iç dünyana sor. Kurban alırsan, geçimine bir zorluk, bir sıkıntı gelir mi?

Şayet kurban almakla ihtiyaçlarını karşılamada bir zorluğa düşmeyeceksen mesele yoktur. Bir kurban al, konu komşuya et gönderme zevki yaşa. Böylece çevreye ikramda bulunma mutluluğunu tatmış ol. Kendi dünyanda

Rabb'ına şükret, veren el olmayı nasip ettiği için.

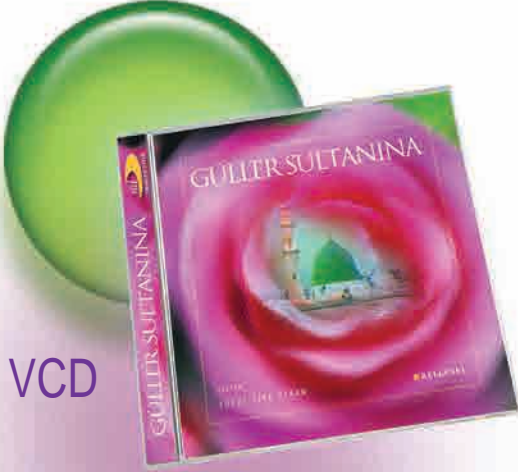
Şayet böyle bir harcama ile geçiminde bir zorlanma olacaksa, sana kurban vacip olmayacağından kendini sıkmana da gerek olmaz. Kurban sorumluluğu gibi bir yükün altında da kalmazsın. Daha özetle söyleyecek olursak şunu da ekleyebiliriz:

'Kanaat'i vicdaniyene göre hareket et. Vicdanında bir kurban sorumluluğu var mı, yok mu, ona bak. Yoksa rahat et. Varsa neden var?

Demek ki senin kurban alacak imkanın söz konusu ki kalbinden ikaz geliyor. Meselenin bu yanına da bakmak mümkündür. Nitekim Efendimiz bu konuda da şöyle ikaz etmiştir selim kalp sahiplerini:

'Kalbine sor, müftü fetva verse de!

aşka dair...

VCD

GÜLLER SULTANINA

"Güller Sultanına..." asırlar sonra gelip de O'nu (s.a.s.) göremeyenlerin gönlüne düşen sevgi ateşi, ayrılık hasreti ve O'na (s.a.s.) kavuşamayanların hicranını yansıtıyor...

HAC Hac ve Umre Rehberi

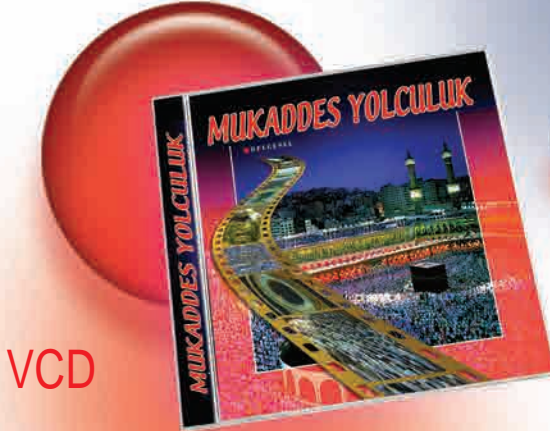
Kutsal Mekanlardan görüntüler ve öğretici animasyonlar eşliğinde her insanın anlayacağı bir dille adım adım Hac...

VCD

MUKADDES YOLCULUK

Mukaddes Yolculuk, duygu dolu ifadeler arasında Kutsal Mekanlara yapılan ve daha çok kalp ekseninde gerçekleşen bir yolculuğu anlatıyor..

VCD

Tüm NT ve seçkin satış noktalarında

Tel: 0212 519 39 11

www.nilproduction.com

PEYGAMBER EFENDİMİZ (sallallahu aleyhi ve sellem) KURBAN KESMEK İLE İLGİLİ NE DİYOR?

● **Cundub b. Sufyan (r.a.) şöyle rivayet etmiştir:**

Kurban bayramı günü Hz. Peygamber (a.s.) ile beraber hazır bulundum. Namazı kıldı, namazı bitirip de selam verince, namaz bitmeden önce kesilmiş olan bazı kurban etleri ile karşılaştı. Bunun üzerine: "Kim namazdan önce kurbanını kestiyse onun yerine bir kurban daha kessin. Kim kesmemiş ise besmele ile kesin" buyurdu.

● **Berâe (r.a.) şöyle rivayet etmiştir:** Dayım Ebu Bürde kurbanını namazdan evvel kesti. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.): "Senin bu koyunun yalnız et içindir" buyurdu. Ebu Bürde: "Ey Allah'ın Resulü! Bende bir keçi oğlağı var" dedi. Hz. Peygamber: "Onu kurban et. Fakat senden başkasına yaramaz" buyurdu. Sonra da şunları ilâve etti: "Her kim namazdan evvel keserse ancak kendi nefsi için kesmiş olur. Her kim namazdan sonra keserse kurbanı tamam olmuş ve Müslümanların sünnetine uymuş olur."

● **Enes (r.a.) şöyle rivayet etmiştir:** Hz. Peygamber (a.s.) kurbanın birinci günü: "Her kim namazdan evvel kurbanını kesmiş ise iade etsin" buyurdu. Bunun üzerine birisi kalkıp: "Ey Allah'ın Resulü! Bu, et yeme arzu edilen bir gündür" dedi de komşularının ihtiyacından bahsetti. Bunun üzerine Hz. Peygamber kendisini tasdik eder gibi oldu. O kişi: "Bende bir oğlak vardır ki bence et için kesilen iki koyundan daha iyidir. Onu (kurban olarak) keseyim mi?" diye sordu. Hz. Peygamber da ona müsaade etti. Ben onun aldığı bu müsaadenin başkasına ulaşip ulaşmadığını bilmiyorum. Hz. Peygamber iki koç kesti. Ardından insanlar küçük bir koyun sürüsüne doğru gidip sürüyü aralarında taksim ettiler yahut parçalara ayırdılar.

● **Ukbe b. Âmir'in (r.a.) haber verdiğine göre:** Hz.

Peygamber (a.s.), ona, sahabelere vekaleten taksim etmek üzere bir koyun sürüsü vermişti. (Ukbe de bunları taksim ettikten sonra) geriye bir oğlak kalmıştı. Ukbe bunu Hz. Peygamber'e söylediğinde: "Onu da sen (Ravi Kuteybe arkadaşlarına dağıtmak üzere) kurban et" buyurmuştur.

● **Enes (r.a.) şöyle rivayet etmiştir:** Hz. Peygamber (a.s.) akli karalı alaca ve boynuzlu iki koç kurban etti ve bunları kendi eliyle kesti. Keserken de ayağını onların yanlarına basıp besmele çekti ve tekbir getirdi.

● **Rafi' b. Hadîc (r.a.) şöyle rivayet etmiştir:** Ben: Ey Allah'ın Resulü! Yarın düşmanla karşılaşacağız. Halbuki yanımızda bıçak yok, diye sordum. "Hayvanın kendi kendine ölmemesi için acele davran. Kesim bol kan akıtan bir şeyle yapılır ve üzerine Allah'ın adı anılırsa onu ye. Yalnız dişle tırnak müstesna. Bunun sebebini anlatayım: Diş bir kemiktir (kesmez), tırnak ise Habeş halkının bıçağıdır" buyurdu. Rafi' dedi ki: Biz bol deve ve koyun ganimetine nail olduk. Bu sırada develerden birisi kaçmıştı. Derken mücahitlerden bir kimse onu ok atıp vurdu da bu suretle hayvanı durdurdu. Bunun üzerine Hz. Peygamber (a.s.): "Bu hayvanlar vahşi hayvanlar gibi kaçıyorlar. Bunlardan herhangi biri kaçarsa işte böyle muamele ediniz" buyurdu.

● **Ebu Ubeyd (r.a.) şöyle anlatmaktadır:** Bayramda Ali b. Ebu Talip ile beraber bulundum. Ali hutbeden önce namazı kıldırıldı ve hutbede: "Hz. Peygamber (a.s.) kurbanlarımızın etlerini (bekleterek) üç geceden sonra yemeyi bize yasakladı" dedi.

● **İbn Ömer'in (r.a.) anlattığına göre:** Hz. Peygamber (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kimse kur-

banının etini (bekleterek) üç günden sonra yemesin.”

● **Hız. Aişe'nin (r.ah.) rivayetinde Abdullah b. Vakıd şöyle anlatır:** Hz. Peygamber (a.s.) kurbanların etlerini üç günden sonra (bırakıp) yemeyi yasaklamıştır. Abdullah b. Ebu Bekr de: Bu hususu Amre'ye andım o da bana Abdullah b. Vakıd doğru söylemiştir. Ben Hz. Aişe'yi şöyle derken duydum: Resulullah zamanında bedviden birçok kişi Kurban bayramına yakın Medine'ye doğru yavaş yavaş yürüyüp geldiler. Bunu gören Resulullah "Kurban etlerini üç gün tutabilirsiniz sonra kalanı dağıtınız" buyurdu. Bu yılı takip eden yılda sahabeler "Ey Allah'ın Resülü birtakım insanlar kurbanlarından kaplar dolusu erzak ediniyorlar, kurban etlerinden yağ eritip biriktiriyorlar" dediler. Resulullah: "İyi de bunu bana niçin söylüyorsunuz?" buyurdu. Sahabeler geçen sene kurban etlerinin üç günden sonra yenilmesini yasaklamıştın da ondan soruyoruz dediler. Resulullah: "Ben o zaman ancak kütleler halinde yavaş yavaş akın edip gelen fakir bedviden dolayı yasaklamıştım, şimdi kurban etlerinizi yeyiniz, biriktiriniz ve tasadduk ediniz" buyurdu.

● **Cabir (r.a.) şöyle anlatmaktadır:** Hz. Peygamber (a.s.), kurbanların etlerini (bekleterek) üç gün geçtikten sonra yemeyi yasakladı. Bir zaman sonra ise: "Kurban etlerinizi yiyiniz, (kavurup) azık yapınız ve biriktiriniz" buyurdu.

● **Seleme b. Ekva'nın (r.a.) naklettiğine göre:** Hz. Peygamber (a.s.) şöyle buyurmuştur: "Kim kurban keserse bayramın üçüncü gecesinden sonra evinde kurban etinden bir şey bulunduğu halde sabahlamasın" buyurdu. Ertesi seneye girdiğimiz zaman sahabeler: "Ey Allah'ın Resülü! Kurban etlerini geçen sene yaptığımız gibi mi yapacağız (yani dağıtacak mıyız)?" diye sordular. Hz. Peygamber: "Hayır (bu yıl yiyin, yedirin, azık da edinin) çünkü geçen sene halk arasında geçim zorluğu vardı. Bu sebeple kurban etlerinin halk arasında dağıtılmasını

arzu ettim" buyurdu.

● **Ebu Hureyre (r.a.) şöyle anlatmaktadır: Hz. Peygamber (a.s.):** "İslâm'da fera ve atıra yoktur" buyurdu. Ravi İbn Rafi' kendi rivayetinde: Fera, hayvanın ilk doğurduğu yavrularıdır. (Cahiliyede müşrikler bu ilk yavruları putlarına) kurban ederlerdi, izahını ilâve etmiştir.

● **Zeyd İbnu Erkam radyallahu anh anlatıyor:** "Resulullah aleyhissalâtu vesselâm'ın ashabı: "Ey Allah'ın Resülü dediler, bayram gününü kesilen şu kurban nedir?" "Bu babanız İbrahim aleyhisselâm'ın sünnetidir" buyurdular. Ashab: "Peki, kurban kesmede bize ne gibi sevap var ey Allah'ın Resülü!" dediler."Kurbanın her bir kılı için bir sevap" buyurdular. Ashab tekrar: "(Kesilen kurban, koyun kuzu gibi) yünlü ise ey Allah'ın Resülü (sevap nasıl olacak)?" diye sordular. Aleyhissalâtu vesselam: "Yünün her bir kılı için de bir sevap var!" buyurdular."

● **Abdullah İbnu Amr İbnu'l-Âs (radyallahu anhümâ) anlatıyor:** "Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm): "Kurban gününü bayram olarak kutlamakla emrolundum. Onu bu ümmet için Allah bayram kılmıştır" buyurmuştu. Bir adam kendisine: "Ey Allah'ın Resülü! Ben iâreten verilmiş bir hayvandan başka bir şeye sahip değilsem, onu kesebilir miyim?" diye sordu. Resulullah (aleyhissalâtu vesselâm): "Hayır, dedi, ancak saçını, tırnaklarını kısaltır, bıyıklarından alır, etek traşını olursun. Bu da sana Allah indinde bir kurban yerine geçer."

● **Uveymir İbnu Eşkar radyallahu anh'in anlattığına göre,** "Kurbanını bayram namazından önce kesmiş, sonra da durumu Resulullah aleyhissalâtu vesselâm'a açmıştır. Aleyhissalâtu vesselâm da kendisine: "Kurbanını iade et (yeniden kes, o kurban yerine geçmez)" cevabında bulunmuştur."

KURBAN EDİLECEK HAYVANIN ÖZELLİKLERİ

Adil FETHİ

Her hayvan kurban edilmez. Kurban edilecek hayvanda bazı özellikler bulunması gerekir. Bunlar şunlardır:

1. Kurban, koyun, keçi, sığır, manda, deve veya bu hayvanların türdeşlerinden kesilebilir. İslâm âlimleri bu hususta ittifak etmişlerdir. İbadetlerde ise aslan, şekillere kadar bütün çerçevenin Kur'an ve sünnet tarafından çizilmiş olmasıdır. Dolayısıyla tavuk, kaz, ördek, deve kuşu, ceylan gibi hayvanlardan kurban olmaz. Bunları kurban niyeti ile kesmek tahrimen mekruhtur. Çünkü bunda Mecusilere benzeyiş vardır. Koyun, keçi, sığır, manda ve devenin hem erkekleri hem de dişileri kurban olarak kesilebilir.

2. Koyun ve keçi cinsinden hayvanların kurban edilebilmesi için birer yaşını doldurmaları gerekir. Ancak altı aylık koyun, bir yaşındaki gibi cüsseli ve gösterişli ise kurban olarak kesilmesi caizdir. Keçinin ise bir yaşını doldurması gerekir. Sığır ve manda cinsinden hayvanlar iki

yaşını, deve ise beş yaşını tamamladıktan sonra kurban olarak kesilebilir. Koyun ve keçiden her biri yalnız bir kişi adına kurban edilir. Sığır (inek, boğa, manda) cinsinden bir hayvanı bir kişi kurban edebileceği gibi yedi kişiye kadar ortaklaşa kurban edebilirler. Ancak bu ortakların hepsinin Müslüman olması ve her birinin ibadet niyetiyle iştirak etmesi gerekir. Eğer ortaklardan bir tanesi kurban niyetiyle değil de sırf et almak için iştirak etse hiçbirinin kurbanı sahih olmaz. Kurban kesildikten sonra et, tartı ile eşit şekilde paylaşılmalıdır.

3. Allah'a kurbiyet ve ibadet için kesilen kurbanın semiz, sağlıklı ve azalarının tam olması, hem ibadetin gaye ve mahiyeti hem de sağlık kuralları açısından önemlidir. Bu itibarla, kurbanlık hayvanda kurban olmaya engel bir kusurun bulunmaması gerekir.

4. İbadetlerin, kurbetlerin (Allah'a yaklaşmak için yapılan şeylerin) Allah'ın istediği zaman ve şartlarda gerçekleştirilmeleri gerekir. Bu itibarla, kurbanın sahih olabilmesi için belirlenmiş vakit içinde kesilmesi gerekir. Bu belirlenen vakit de kurban bayramının ilk üç günü yani büyük zilhicce ayının 10, 11 ve 12. günleridir. Bayram namazının kılınmasından, 3. günü güneş batımına kadarki zaman dilimidir. Şafii mezhebine göre bu süre, bayramın 4. günü akşamına kadardır. Aydınlatma imkânının yetersizliğinin yol açacağı muhtemel tehlike, hata ve zorluklar söz konusu ise kurbanın gece kesilmesi mekruhtur, hoş görülmemiştir. Bu sâkincalar yoksa gece de kesilebilir.

Kurban Bayramında, kesilmek üzere satın alınmış kurbanlık hayvan, kurban kesme günlerinde kesilmemiş ise, hayvanın kendisini sadaka olarak vermek gerekir. Eğer hayvan telef olmuşsa kıymetini sadaka olarak fakirlere vermek icab eder, ertesi seneye bırakılmaz.

5. Kurbanın ibadet niyetiyle kesilmesi şarttır. Allah'ın insanın yaptığı hiçbir ibadete ihtiyacı olmadığı gibi keseceği kurbanı da ihtiyacı yoktur. Kurban kesmenin bildiğimiz bilemediğimiz birçok hikmet ve faydaları vardır. Ama asıl maksad, Allah'ın rızasını, hoşnutluğunu kazanmaktır. Bu husus ayette şu şekilde vurgulanmıştır; "Unutmayın ki ne onların etleri, ne de kanları asla Allah'a ulaşacak değildir. Lâkin Ona ulaşan tek şey, kalblerinizde beslediğiniz takvâdır, Allah saygısıdır." (Hac suresi, 22/37)

Kurbanın Yenilmeyecek Yerleri :

- İdrar yolu (ferci)
- Hayaları
- İdrar torbası
- Safra kesesi (öd)
- Akan kanı
- Tenasül uzvu

Hayvanın bu kısımları kesildikten sonra parçalanırken ayrılır ve atılır.

“Kurban almak, kurban vermek kurban kesmek; yakınlıktır!”

Hayvanın Kurban Olmasına Engel Olan

KUSURLAR

- İki gözünün veya bir gözünün kör olması.
- Kesilecek yere yürüyemeyecek kadar topal olması.
- İki kulağının veya bir kulağının kesik olması.
- Dişlerinin tamamının veya çoğunun dökülmüş olması.
- Boynuzlarının ikisinin veya birisinin kökten kırılmış olması.
- Hayalarının ve meme uçlarının kopmuş olması.
- Kuyruğunun yarısı veya üçte birinden fazlasının kesilmiş olması.
- Kemiklerinde ilik kalmayacak kadar zayıf ve düşkün olması.
- Doğuştan kulağı ve kuyruğunun bulunmaması.
- Kontrol altına alınıp sürüye gönderilemeyecek ve yemlenemeyecek kadar deli olması.
- Aşikâr bir halde hasta bulunması.

Kurban kesmekle yükümlü olan bir kimsenin, satın aldığı kurbanda yukarıdaki kusurlardan biri sonradan meydana gelirse, yerine başkasını alıp kesmesi gerekir. Fakat fakir bir kimsenin aldığı kurban böyle kusurlanırsa, yerine başkasını alması gerekmez, onu kurban olarak kesebilir. Hatta böyle kusurlu bir hayvanı satın alıp kurban kesmesi de yeterli olur. Çünkü bu kurban, o fakir için bir nafiledir. Nafilelerde ise, genişlik ve kolaylık vardır.

Kurban Olmaya Mani Olmayan Küçük

KUSURLAR

- Gözlerinin şaşsı veya zayıf görmesi.
- Bir ayağı topal olup diğer üç ayağı ile aksayarak da olsa yürüyebilmesi.
- Doğuştan boynuzsuz veya boynuzunun kırılmış olması.
- Kulakları delik ve yarık veya uçları kesilmiş ve sarkmış olması.
- Dişlerinin bazısının düşmüş olması.
- Otlamasına mani olmayacak derecede deli olması.
- Kuyruğunun, hayalarının veya kulağının üçte birinden daha az kısmının kesik olması.
- Doğuştan kulaklarının küçük olması.
- Uyuz fakat semiz olması.
- Tenasül uzvunun burulmuş olması.

Bu sayılan kusurlardan birine sahip olan hayvanın kurban edilmesi mekruh olmakla birlikte caizdir.

KURBAN YERİNE

SADAKA VERMEK OLUR MU?

Kurban hem zengine hem de fakire seslenir: Zenginin malını Allah'ın rızası, yardımlaşma ve başkalarıyla paylaşma yolunda harcama zevk ve alışkanlığını verir. Onu cimrilik hastalığından, dünya malına tutkunluktan kurtarır. Fakirin de varlıklı kullar aracılığıyla Allah'a şükretmesine, dünya nimetinin yeryüzündeki dağılımı konusunda karamsarlık ve düşmanlıktan kendini kurtarmasına, kendini toplumun bir üyesi olarak hissetmesine vesile olur.

Belli maksatlarla ortaya atılan, bir demogojiden öte kıymet ifade etmeyen ve halkın zihninde dinin emirlerine karşı şüpheler bırakmaya matuf olarak seslendirilen bu tür sözlere değinmeyi hiç istemiyorum. Aslı herkesçe malum olmasına rağmen kasdî olarak tekrar tekrar söz konusu edilen meselelerde bir yönüyle tartışmalara dahil olmanın fayda değil zarar getireceğini düşünüyorum. Çünkü, dinimizde kurbanın yeri bellidir ve zannediyorum, işin uzmanları başta olmak üzere halkımız onun kıymetini çok iyi bilmektedir.

Son günlerde çokça duyup dinlediğiniz gibi kurban, lügatlere göre "yaklaşmak" manasına gelmekte ve Allah yolunda malın, canın, her şeyin feda edilebileceğini, Allah'a teslimiyeti ve O'na karşı şükür hisleriyle dolu olmayı ifade etmektedir. Kurban kesmek, Kitap, Sünnet ve icmâ-ı ümmet ile sabittir. Kur'ân-ı Kerîm'in, "Rabbin için namaz kıl ve kurban kes" (Kevser, 108/2) mealindeki ayetle, bildiğimiz kurbanı işaret ettiği hususunda İslam ulemasının çoğunluğu aynı görüştedir. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem de, İbn Mâce'de ve Müsned'de geçen bir hadis-i şerifte "İmkânı olup da kurban kesmeyen bizim namazgâhımıza yaklaşmasın" buyurmuştur. Bu ve benzeri naslardan hareket eden Hanefi fukahâsı kurban kesmenin vâcib olduğu kanaatine varmışlardır. Müsadenizle ben, kurbanı kimler kesmeli, kurbanlıkta aranan şartlar nelerdir... gibi mevzuyla alakalı hususları ilmiyal kitaplarına havale ederek, sorunuz mü-nasebetiyle, bir başka meseleyi hatırlatmak istiyorum:

Kur'an- Kerim, Mâide Suresinin 27-29. ayetlerinde bize, Hazreti Adem'in iki çocuğunun kisasını anlatır: Cenabı Allah buyurur ki, "Onlara Âdem'in iki oğlunun gerçek olan haberini oku: Onların her ikisi birer kurban takdim etmişlerdi de birininki kabul edilmiş, öbürününki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen, kardeşine: "Seni öldürecekim" dedi. O da: "Allah, ancak müttakilerden kabul buyurur,

dedi. Yemin ederim ki, sen beni öldürmek için el kaldırsan da, ben seni öldürmek için sana el kaldırmam. Çünkü ben âlemlerin Rabbi Allah'tan korkarım. (Öyle bir şey yaparsan) dilerim ki sen, kendi günahınla beraber benim günahımı da yüklenesin de cehennemliklerden olasın. Zalimlerin cezası işte budur!"

Kur'an-ı Kerîm'de ve güvenilir hiçbir hadis-i şerifte, Hazreti Adem'in bu iki çocuğunun isimlerinden bahsedilmese de, Kütüb-ü sâlifede isimlerinin Habil ve Kabil olduğu belirtilen iki kardeş arasında bir meseleden dolayı anlaşmazlık çıkar ve neticede Kabil, kardeşi Habil'i kıskançlıkla, haksız yere öldürür. Kur'an, bu iki kardeş arasında meydana gelen olayın detaylarını zikretmez; çünkü meydana gelen hadise, zaman ve mekânla sınırlı değildir. Burada önemli olan da isimler değil, şahsiyetler ve temsil ettikleri zihniyetlerdir.

Tefsirlerde ve diğer İslâmî eserlerde geçtiği üzere -ki bu konudaki malumatın çoğu İsrâiliyyat'tır- Kâbil ziraatçı, Hâbil ise çobandı. Her ikisi de kurban emrine muhatap olunca, Kâbil, koyun kesmeye yanaşmamış, ürünün iyi kısmından kurban etmeye de kıyamamış ve kıymetsiz başaklardan oluşan bir demeti kurban olarak arz etmişti. Hâbil ise, beğendiği bir koyunu kurban etmişti. Hâbil'in kurbanı kabul görmüş, Kabil'inki ise adeta yüzüne çarpılmıştı. İşte, daha o dönemde, insanoğlu Allah'ın koyduğu ibadet kurallarına kendi mantığını ve tasarruflarını karıştırmaya başlamış, kurbanı kendi manasından çıkarıp onu bir uzaklık sebebi haline getirmişti.

Bugün de kurbanı aynı mantıkla bakıldığı söylenebilir. Oysa, Allah'a yaklaşmak için bir yol olan kurban, özellikleri tesbit edilmiş bir hayvanı belli bir vakitte, ibâdet maksadıyla ve usûlüne uygun olarak kesmek demektir. Onun formatı Allah tarafından ortaya konmuştur ve insanların o ibadet yerine başka bir ibadeti ikame etmeye ya da onun şeklini değiştirmeye hakları yoktur. ***

Kurban kesmemek için bahane aramayın!

Yusuf
ÖMEROĞLU

Eenâb-ı Hakk, Kevser Sûresi'nde, "Rabbin için namaz kıl ve kurban kes." buyuruyor. Bu âyet-i kerimedeki "namaz"dan maksat bayram namazı, "kesmek"ten kasıt da, kurban kesme günlerinde kesilen hayvanlardır. Başka bir âyet-i kerimede ise kurbanlık develerden şöyle bahsedilir: "Kurbanlık develeri de size, Allâh'ın şeâirinden kıldık." (Hac Sûresi, 36) "şeâir"ın mânâsı, Allâh'ın dininin alâmeti, işâreti olan hususlardır. Pek çok şey alâmetleri ve işâretleri ile tanınır; bunlar hiç terk edilebilir mi? Hâl böyle olunca yapılacak iş; kurbanı kesmemek için bahaneler aramak yerine, kesebilmek için çareler aramak olmalıdır.

Kurban vec'besinin yerine getirilmesi; hak yolundaki fedâkârlığın bir nişânesi, Allah Teâlâ'nın verdiği nimetlere karşı kulun bir şükkrânesidir. Ayrıca günahların bağışlanmasını dilemektir. Bunların neticesi olarak da sevâba nâil olmak ve birtakım belâlardan korunmaktır. Velhâsıl kurbanın meşrûiyeti; dinî, ahlâkî, içtimâî birtakım hikmetlere, maslahatlara dayanır. Bunu takdir etmeyecek bir akıl sahibi tasavvur olunamaz.

Kurban kesmek kadınlara vacip mi?

Anadolu'da genellikle kurban meselesi karı koca müşterekliği içinde ele alınır. Ve bir evde bir kurban kesiliyorsa, bir sene erkek, diğer sene kadın adına kesilir. Halbuki burda esas olan kurbanın vacib olma keyfiyetidir. Kadın İslâm'a göre kocasından bağımsız olarak ekonomik hürriyetine sahip bir varlıktır. Dolayısıyla tasarruf hakkı kendisine ait olan menkul ve gayr-i menkul malları varsa -ki buna ziynet eşyaları da dahildir- ve bu malların toplamı nisab miktarını aşıyorsa, elbette kadına kurban vaciptir. Yani onun da kendi adına kurban kesmesi gerekmektedir.

Fakat, mesela zinet eşyaları sırf tasarruf gayesi ile alınmış ve erkek istediği zaman istediği biçimde onları değerlendirmek hakkına sahipse, o ziynet eşyaları her ne kadar kadının kolunda, gerdanında, kulağında veya parmağında bulunsu dahi onların gerçek sahibi erkektir. Erkek, nisab miktarını tesbit ederken bu ziynet eşyalarını da sair mal varlıkları arasına katmak zorundadır.

KURBAN ve ÇOCUK

Psikolog Yasemin Yalçın AKTOSUN

Kurban Bayramı nasıl değerlendirilebilir?

“Kurban Bayramı”nda ağırlıklı olarak “kurban” kavramının üzerinde değil “bayram” kavramının üzerinde durulmalıdır. Bayrama dair yapılması ve konuşulması gerekenler konuşulmalı, ‘kurban’ konusu çocuk sormadığı sürece detaylandırılmamalıdır. İsterseniz, bayramın değerlendirilişi esnasında nelere dikkat edilebileceğini sıralayalım:

1. Bayrama girmeden bayramın, özü, mahiyeti, anlamı ve faydaları çocukla konuşulmalıdır.
2. Çocuk, yaşadığı ortamın izlerini taşır. Bu nedenle evde yetişkinler tarafından bayram coşkusu yaşanmalıdır ki, çocuk bunu modelleyebilsin ve daha çok ruhuna işleyebilsin. Bunun için ebeveynin bayram hazırlığı yapması ve bunu çocukları ile paylaşması, bayram sabahı evdeki yetişilenlerin erken uyanıp giyinmeleri ve mutlaka aile içinde bayramlaşma merasiminin yapılması vb.. davranışlar ihmal edilmemelidir.
3. Bayram kesinlikle bir tatılmış gibi değerlendirilmemeli, çocuğun bayramı bu şekilde değerlendirmesine mani olunmalıdır.
4. Bayram öncesi çocukla birlikte bir bayram plan ve programı yapılmalıdır. Aksi takdirde çocukların bayramları iyi değerlendiremedikleri, özellikle ilk günü eğlenceye ayırıp diğer günler belirsizlikler yaşadıkları görülür.
5. Bayram sabahı yapılan program teyit edilmelidir. Bu programda detayların olması çocuğun motivasyonunu artırır.
6. Akraba ziyareti ve eve ziyarete gelenler konusunda çocuğun dahil sağlanmak üzere çocuk teşvik edilmelidir....
7. Çocuğa verilen bayram harçlıklarını kullanma hakkı çocuğa aittir. Fakat harcama becerisi konusunda baskı yapılmadan çocuk yönlendirilebilir.

“Kurban” kavramını çocuklara nasıl anlatmak gerekir?

● Yukarıda da belirttiğimiz gibi “kurban” kavramı çocuk sormadığı sürece detaylandırılmamalıdır. 7 yaşından sonra Hz. İbrahim kıssası da eklenerek kurbanın anlamı aktarılabilir. Fakat 7 yaşından önceki çocuklara kurbanın Allah’(c.c) bir hediyesi olduğu söylenmeli, kıssa aynen aktarılmamalıdır.

● Hangi yaşta olursa olsun çocuklara ağırlıklı olarak kurbanın sosyal boyutu anlatılmalıdır.

● Kurban ile birlikte insanların birbirleri ile yardımlaştıkları, ekonomik seviyesi düşük ailelerin ve bu ailelerin çocuklarının “et” besininden yıl içinde yararlanamadıkları ama bu bayram vesilesi ile “et” yiyebilip daha da sağlıklı olabildikleri üzerinde durulmalıdır.

● Kesim işlemi konusunda çocuklar soru soracak olurlarsa “bunun kasapların işi olduğu ve bu işlemi kasapların bilebileceği, ama kasapların hayvanları çok iyi tanıdığından canlarını yakmadığı” söylenebilir.

● Bu konuşmalar esnasında ebeveynin mimiklerinin ve ses tonunun oldukça rahat olması gerekir.

● Bunların dışında çocukların merakları karşısında ebeveyn şu açıklamalarda bulunabilir. “kainattaki bütün canlılar birbirlerine yardım ederler. Ve bunu yapmaktan çok zevk alır, mutlu olurlar. Mesela bitkiler insanların ve hayvanların kendilerini yiyip beslenmelerini ister, böylece yardımlaşmış olurlar. Hayvanlar da insanları kendilerinin etlerini yemelerini, sütlerinden, yumurtalarından ve yünlerinden yararlanmalarını çok isterler. Böyle olunca hem çok mutlu olurlar hem de yardımlaşmış olurlar. İnsanlar da Allah’ın verdiği nimetleri birbirleri ile paylaşır, yardımlaşır. İşte bu nedenlerle Kurbanların kesilirken canları yanmadığı gibi çok mutlu olurlar.” türünden bir açıklama çocukları rahatlatacaktır.

KURBAN

BÜTÜN DİNLERDE OLAN BİR İBADETTİR

Kurban hemen hemen bütün dinlerde olan bir ibadettir. Kur'an-ı Kerim'de kurbanın bütün dinlerde var olduğu şu şekilde ifade edilmiştir: "Biz her ümmete kurban ibadeti koyduk."

Kur'an, kurbanın her dinde olduğunu bildirmenin yanında değişik dönemlerden kurban ile ilgili olaylar, misaller anlatmaktadır: Meselâ, Hz. Âdem'in iki oğlunun Allah'a "kurban" takdim ettiklerini, birisinin kurbanının kabul edilirken diğerinin ise kabul edilmediğinden bahsetmektedir. (Maide suresi, 6/27-29) Kur'an'da anlatılan bu olay, bazı değişikliklerle birlikte Kitab-ı Mukaddes'de de yer almaktadır.

Ve yine Kur'an'da Hz. İbrahim'in, gördüğü bir rüya üzerine oğlunu (Hz. İsmail'i) kurban etmek istediği ve baba-oğul tam bir teslimiyet içerisinde bu emri yerine getirmek isterken Allah tarafından kendilerine Hz. İsmail'e bedel olarak kurban verildiği açıkça bildirilmektedir. (Saffat suresi, 37/101-107). Bu olay da Tevrat'ta bazı farklılıklarla birlikte geçmektedir.

